

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

بحران روسیه و اوکراین و آثار آن در بخش کشاورزی

تهیه کنندگان:

مهدی شعبان زاده (استادیار گروه پژوهشی سیاست های کشاورزی و غذا)

ابراهیم جاودان (استادیار گروه پژوهشی سیاست های کشاورزی و غذا)

علی اکبر باغستانی (استادیار گروه پژوهشی سیاست های کشاورزی و غذا)

رضا حیدری (استادیار گروه پژوهشی سیاست های کشاورزی و غذا)

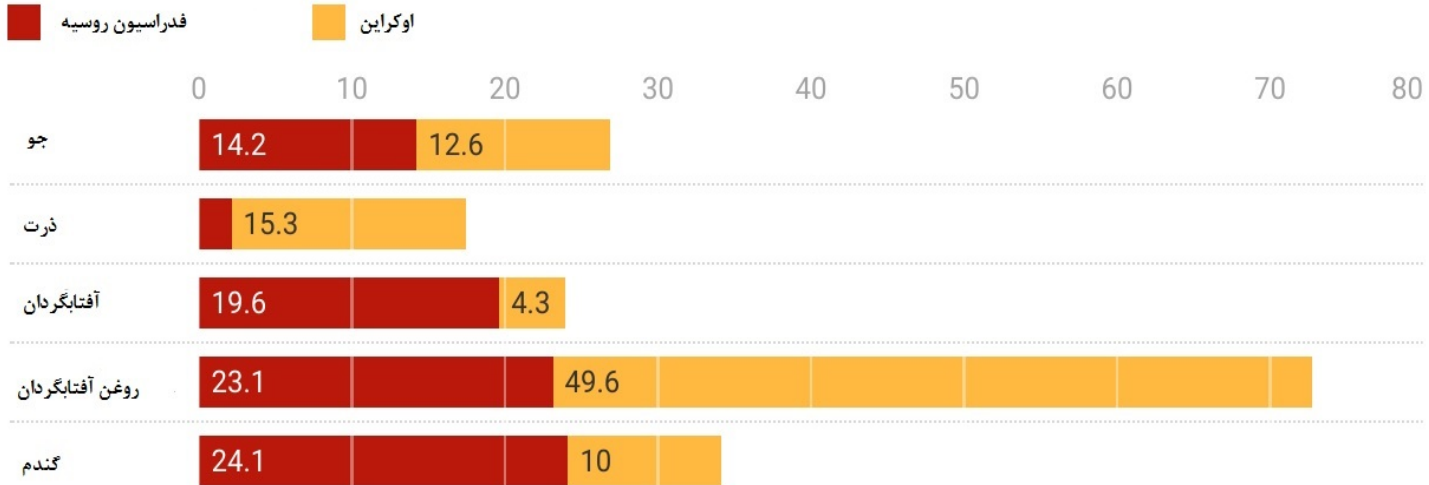
جمع بندی کننده: کتایون شمشادی (استادیار و مدیر گروه پژوهشی سیاست های کشاورزی و غذا)

ناظر و ویراستار نهایی: علی کیانی راد (استادیار و رئیس موسسه)

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش های برنامه ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

تجارت درون اتحادیه اروپا از محاسبات مستثنی شده است

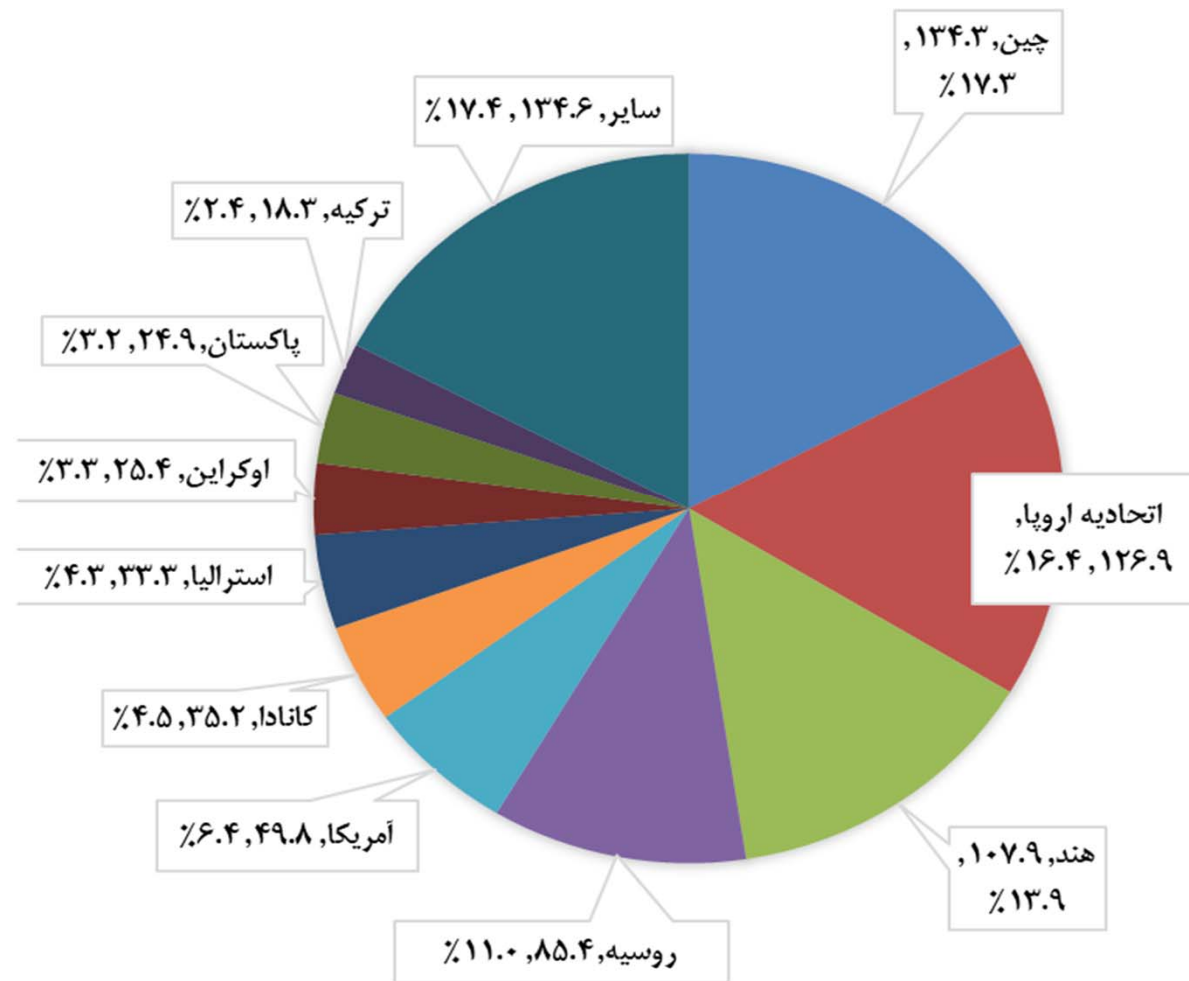
➤ در طول ۳۰ سال گذشته، منطقه دریای سیاه به عنوان یک تامین کننده مهم جهانی غلات و دانه‌های روغنی، از جمله روغن‌های گیاهی ظاهر شده است. در اوایل دهه ۱۹۹۰، پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی سابق، این منطقه واردکننده خالص غلات بود. اما امروزه صادرات روسیه و اوکراین حدود ۱۲ درصد از کل کالری مبادله شده در جهان را تشکیل می‌دهد و این دو کشور جزو پنج صادرکننده برتر جهانی برای بسیاری از غلات و دانه‌های روغنی مهم از جمله گندم، جو، آفتابگردان و ذرت هستند. اوکراین همچنین منبع مهم تامین روغن آفتابگردان است و این کشور حدود ۵۰ درصد از بازار جهانی را تامین می‌کند.

➤ تأثیر فوری بر صادرات غلات از اوکراین و روسیه داشته است. بیشتر محصولات گندم و جو در تابستان برداشت و در پاییز صادر می‌شود. تا ماه فوریه، صادرات گندم، جو و آفتابگردان تا حد زیادی تکمیل شده است. حجم عمده صادرات ذرت اوکراین معمولاً از بهار تا اوایل تابستان انجام می‌شود. جو بهاره در ماه مارس شروع می‌شود در حالی که کاشت ذرت معمولاً در آوریل آغاز می‌شود. عملیات نظامی همچنین پیامدهای کوتاه‌مدت و بلندمدتی در ظرفیت انتقال تولیدات کشاورزی در داخل و خارج از مرزهای این کشورها داشته است؛ به ویژه با تعطیلی و آسیب دیدن تأسیسات بندری و راه آهن در اثر عملیات زمینی و هوایی

مهمترین کشورهای تولیدکننده گندم در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

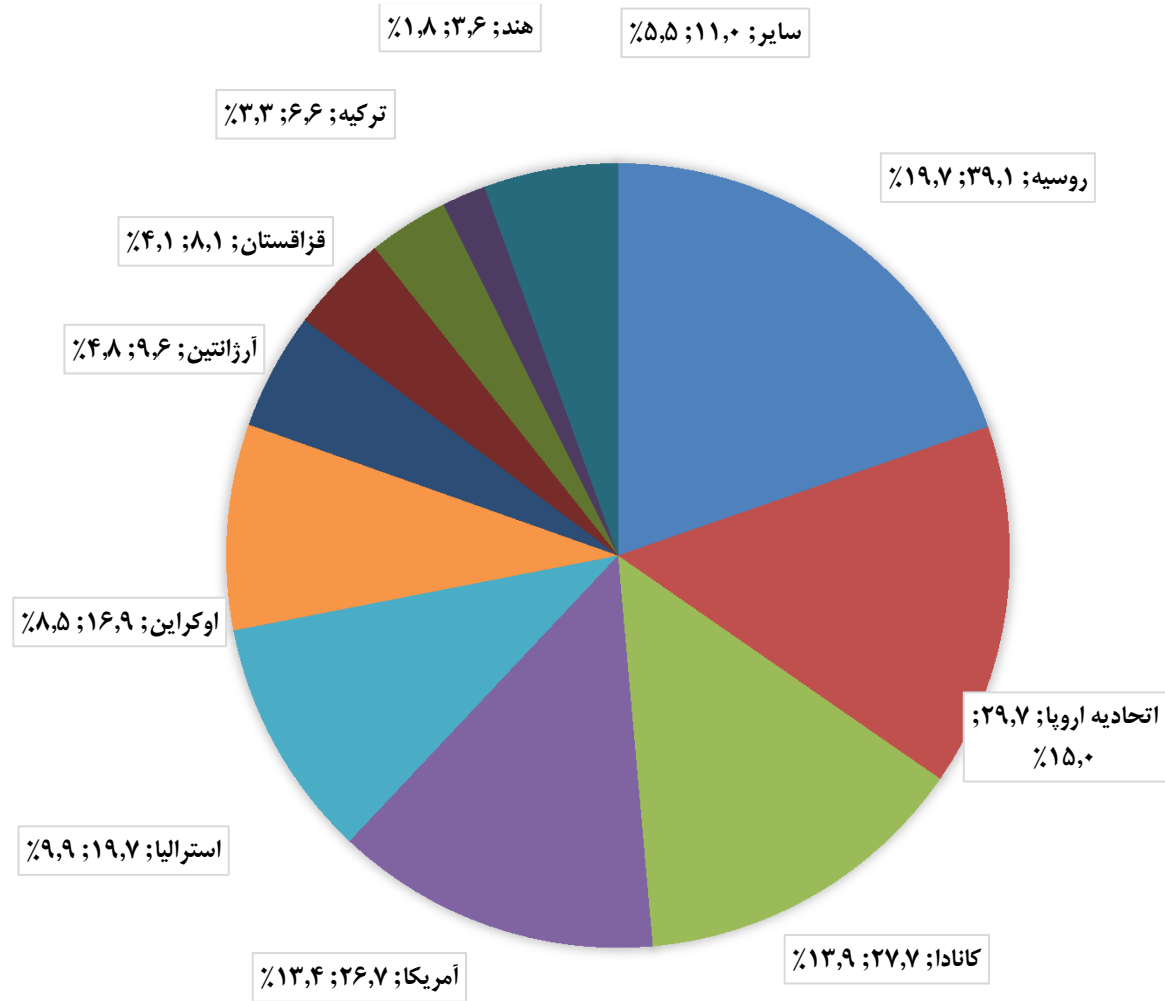
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای صادرکننده گندم در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

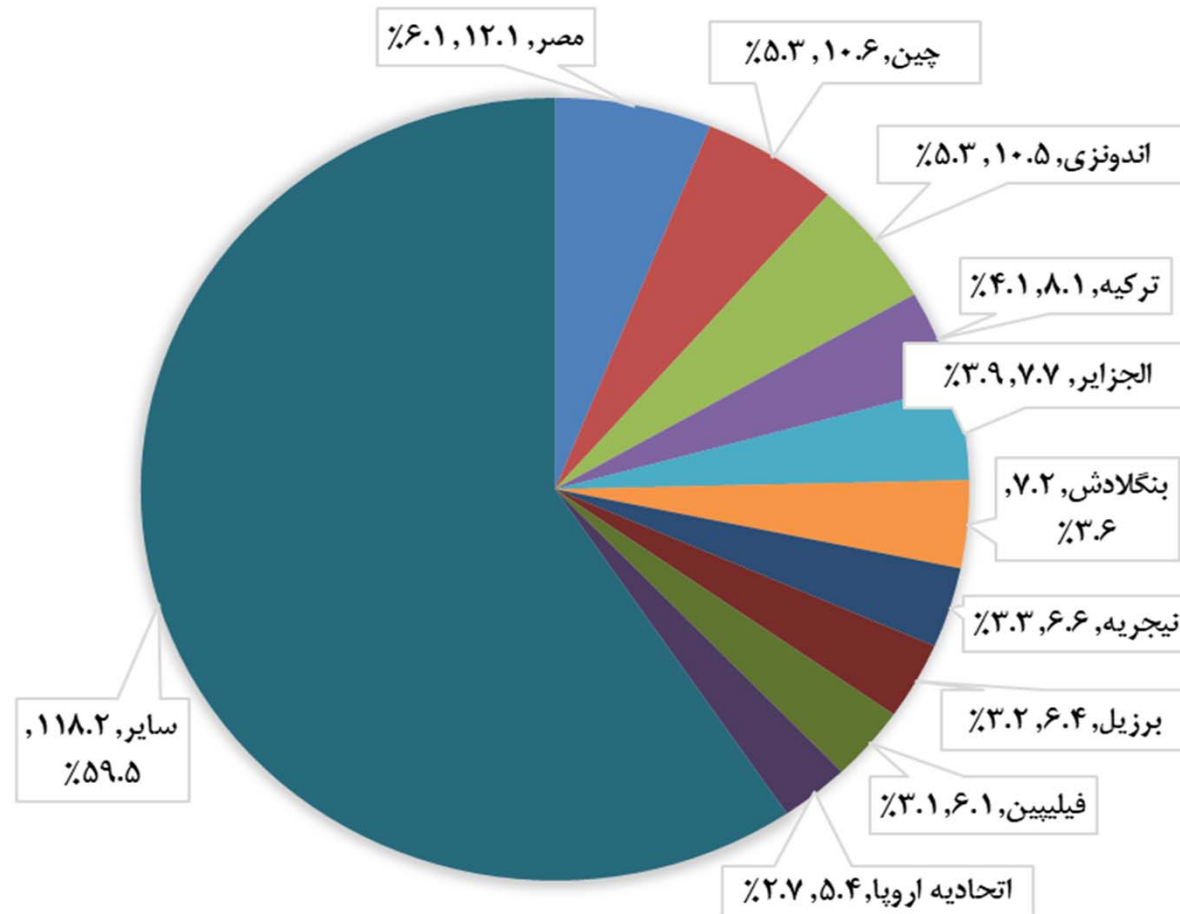
14-May-22

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای واردکننده گندم در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

14-May-22

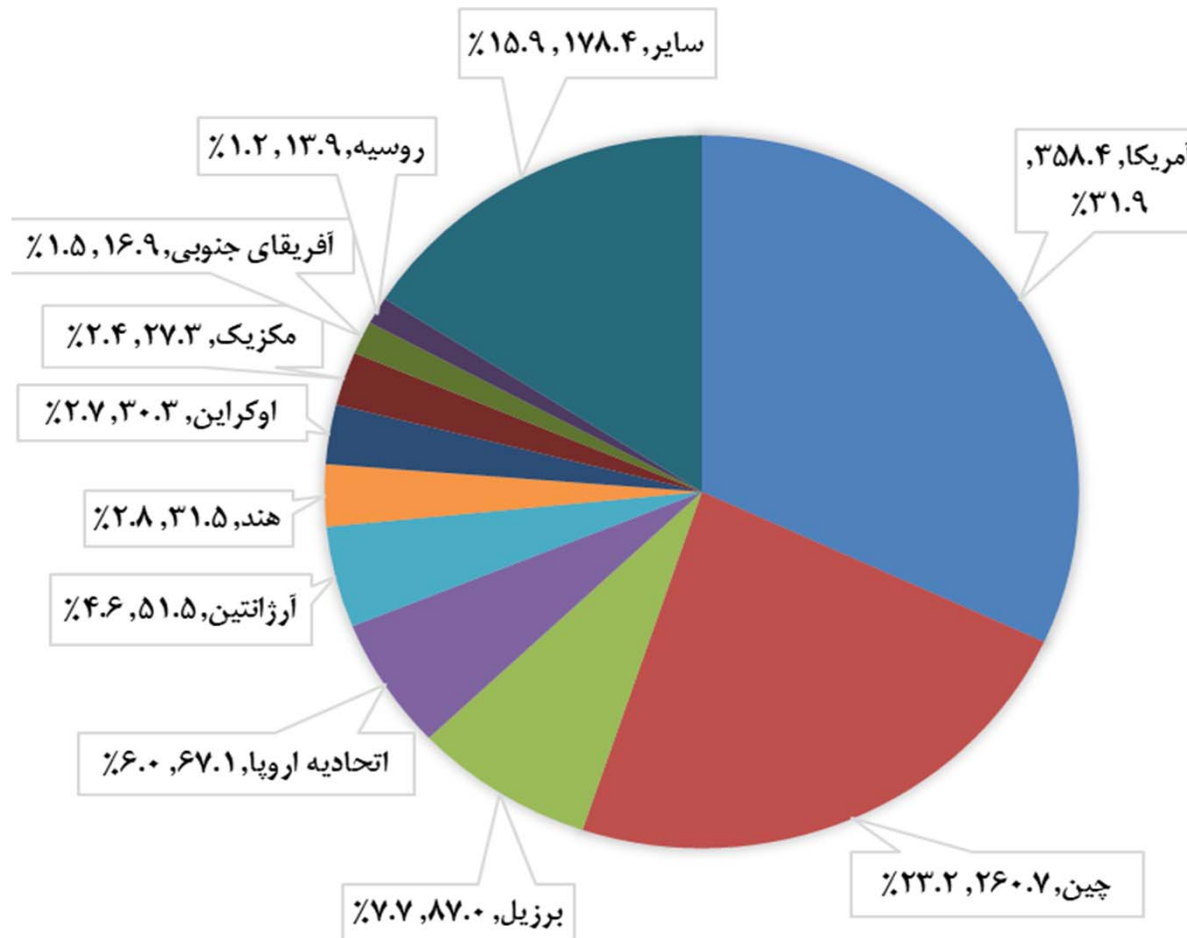
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای تولیدکننده ذرت در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

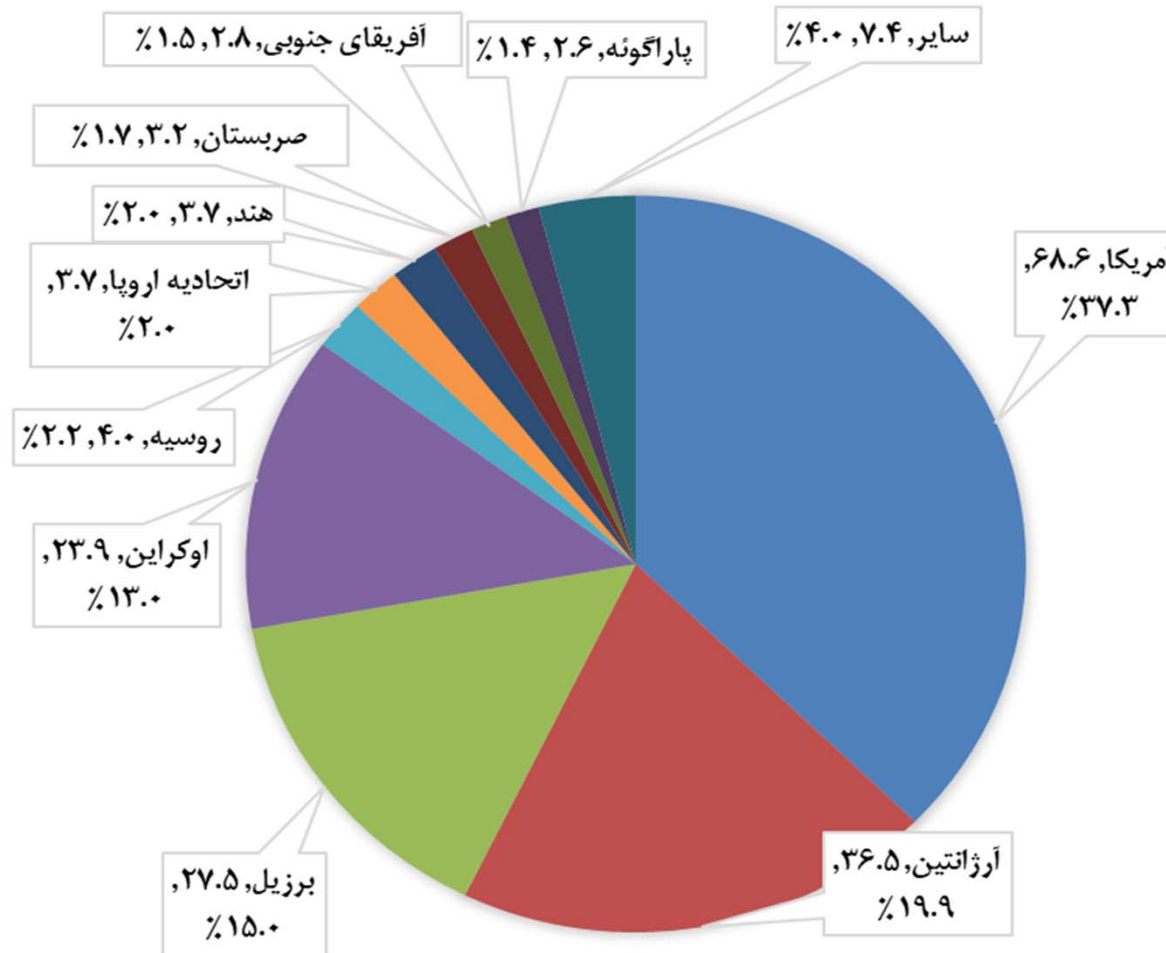
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای صادرکننده ذرت در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

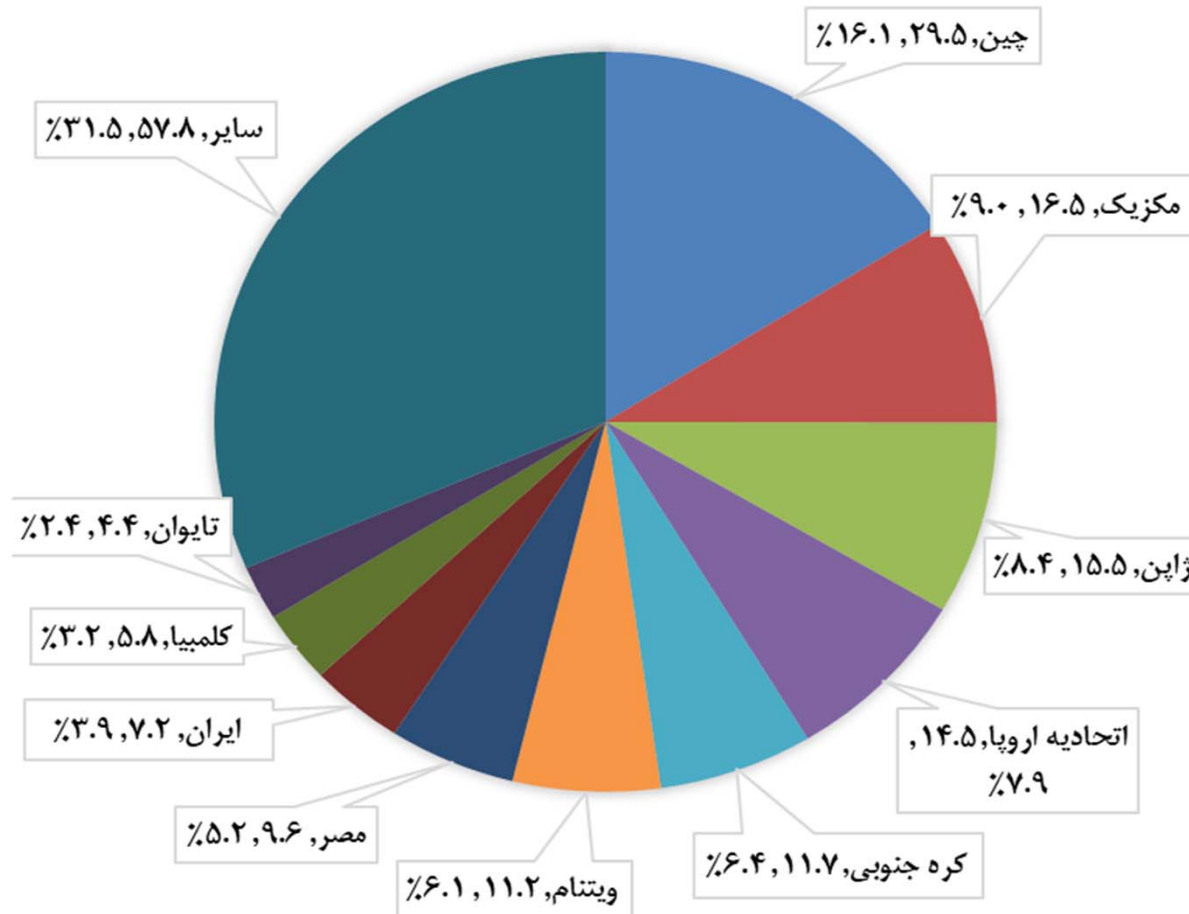
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای واردکننده ذرت در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

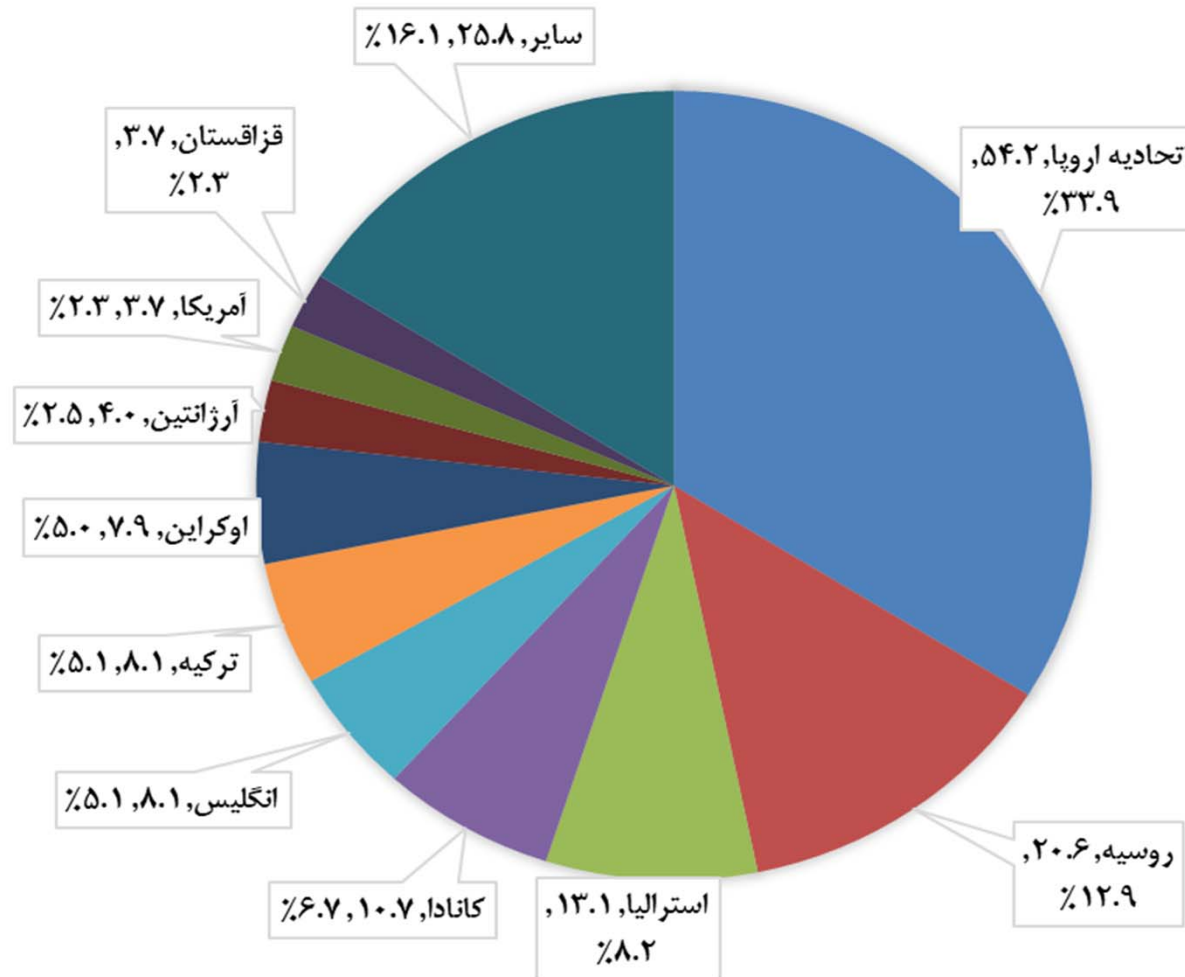
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای تولیدکننده جو در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن – درصد)

USDA :

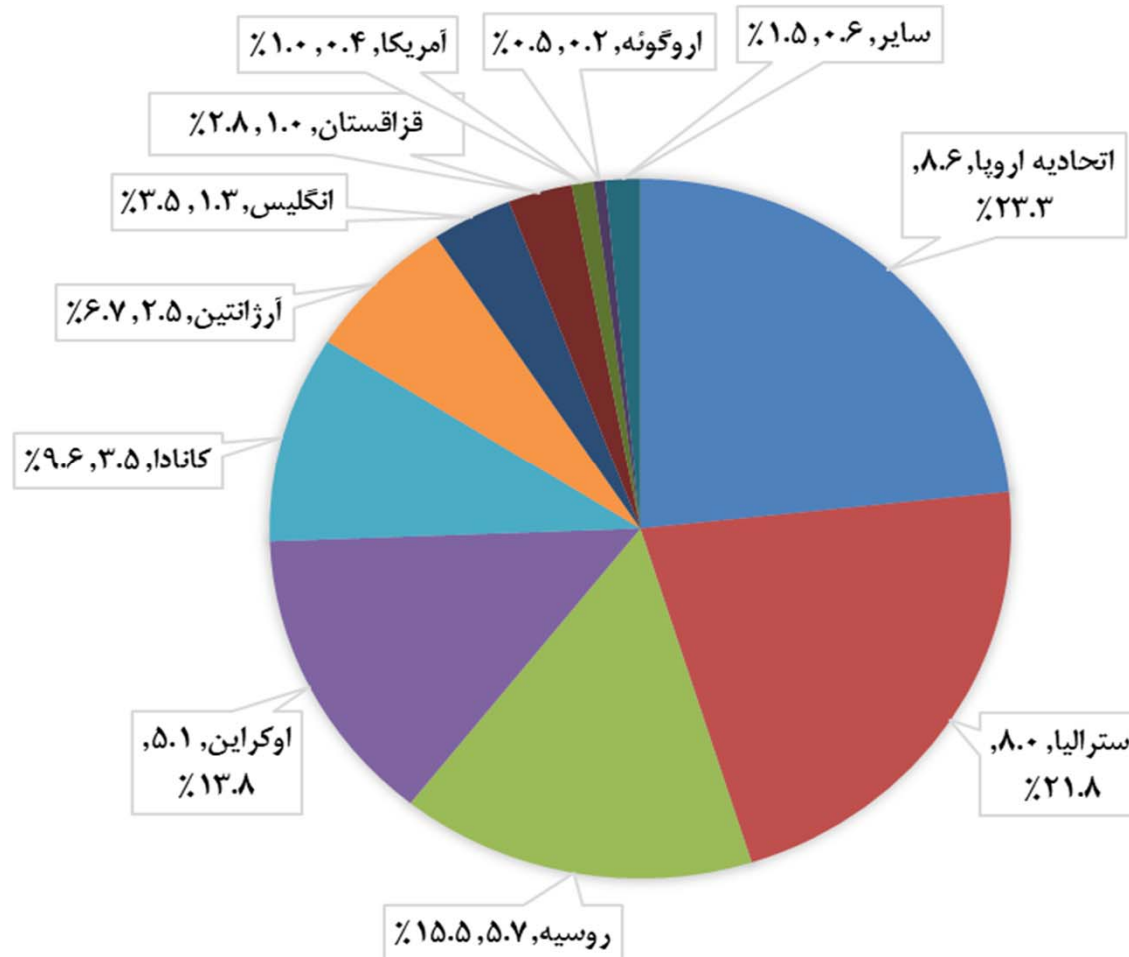
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای صادرکننده جو در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

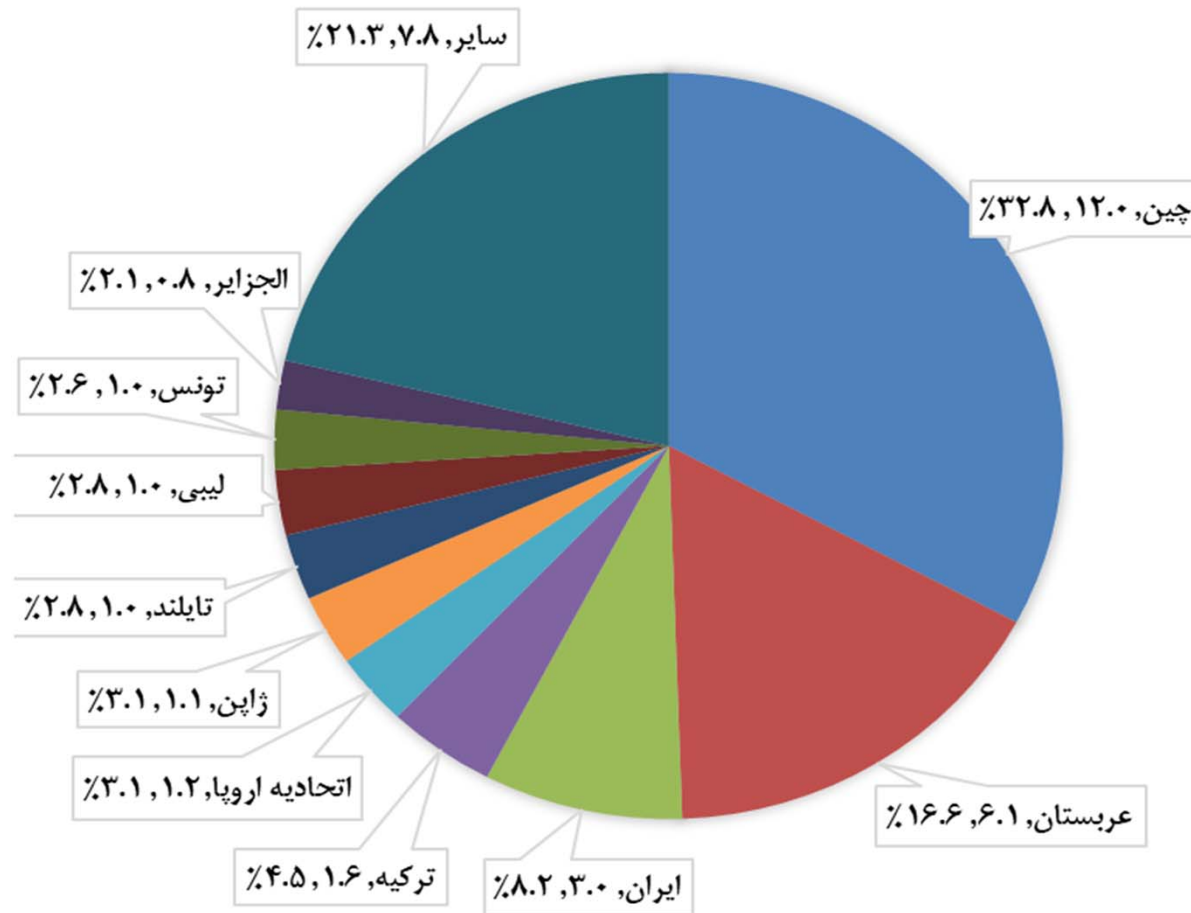
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای واردکننده جو در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

14-May-22

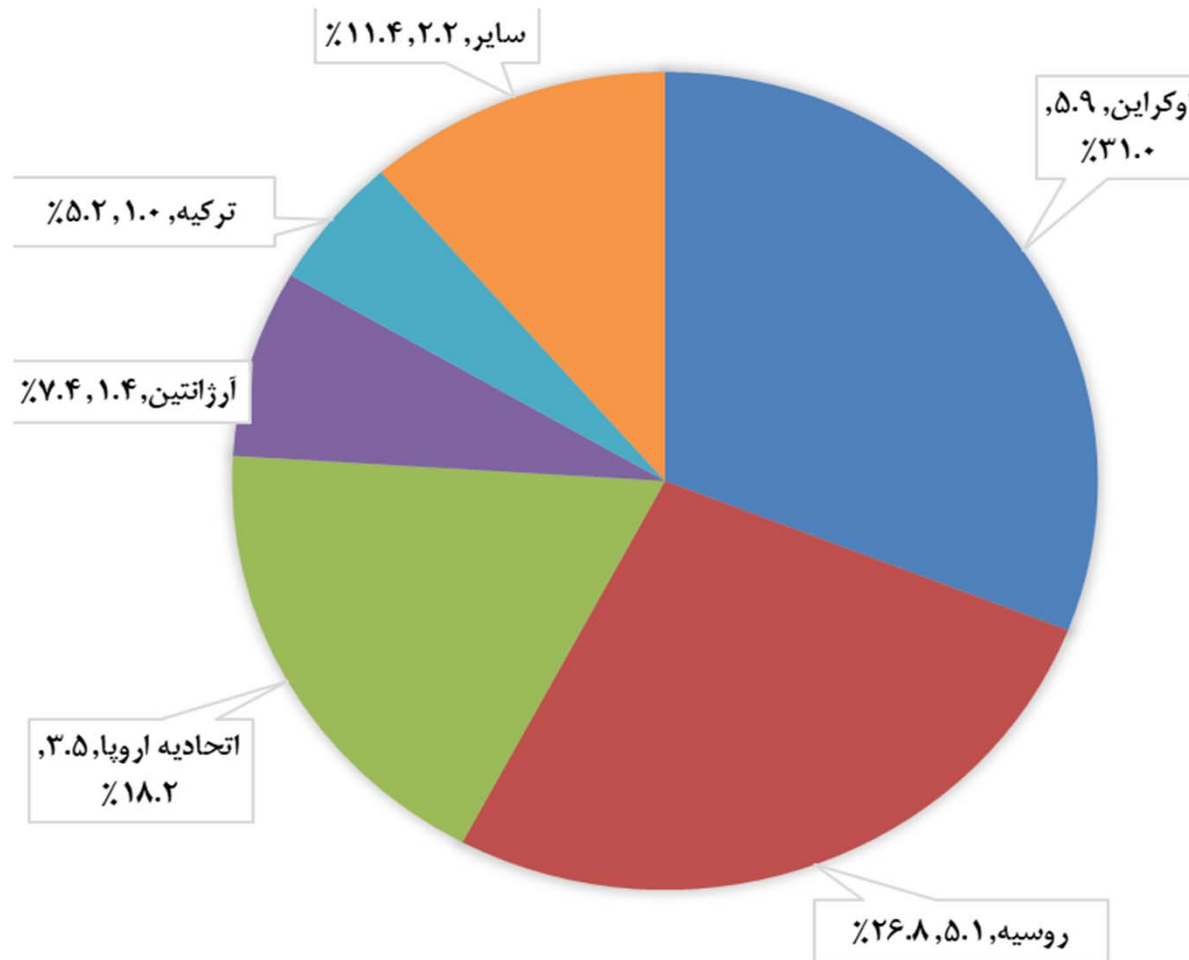
12

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای تولیدکننده روغن آفتابگردان در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

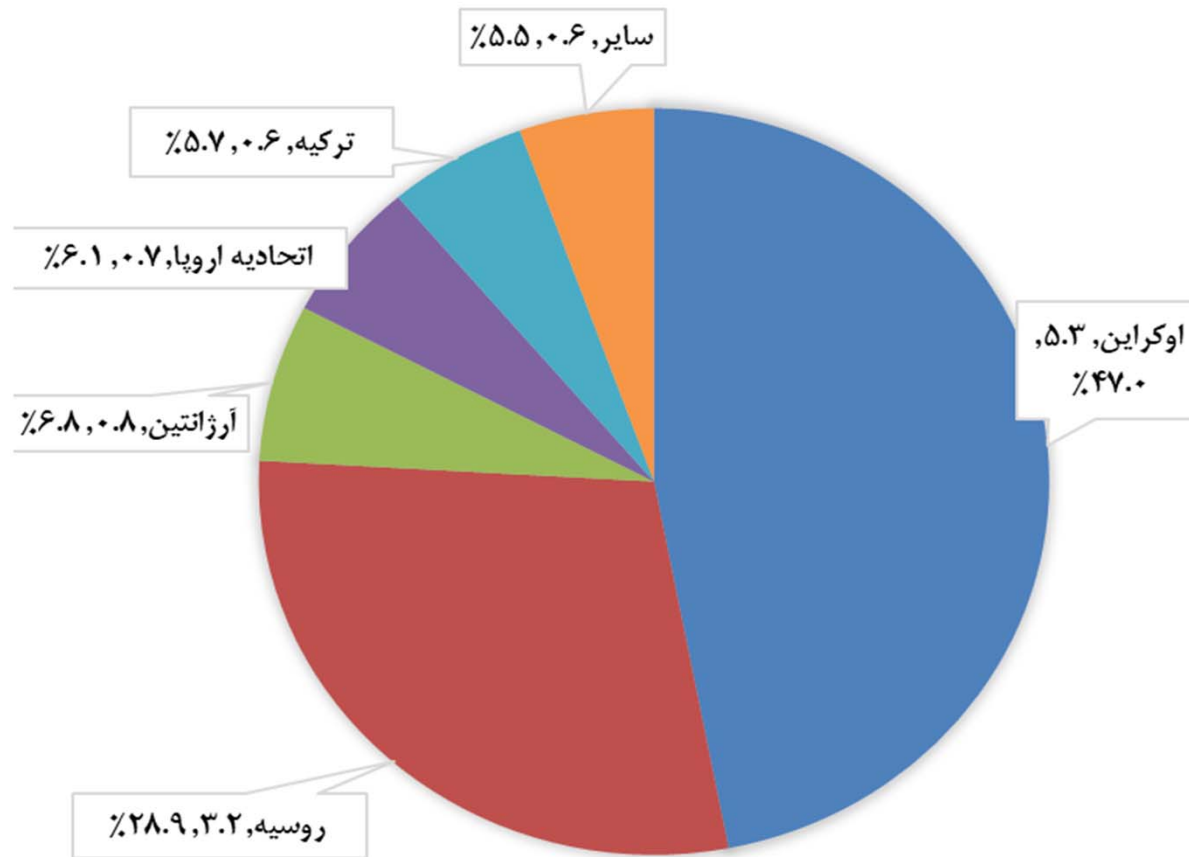
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای صادرکننده روغن آفتابگردان در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

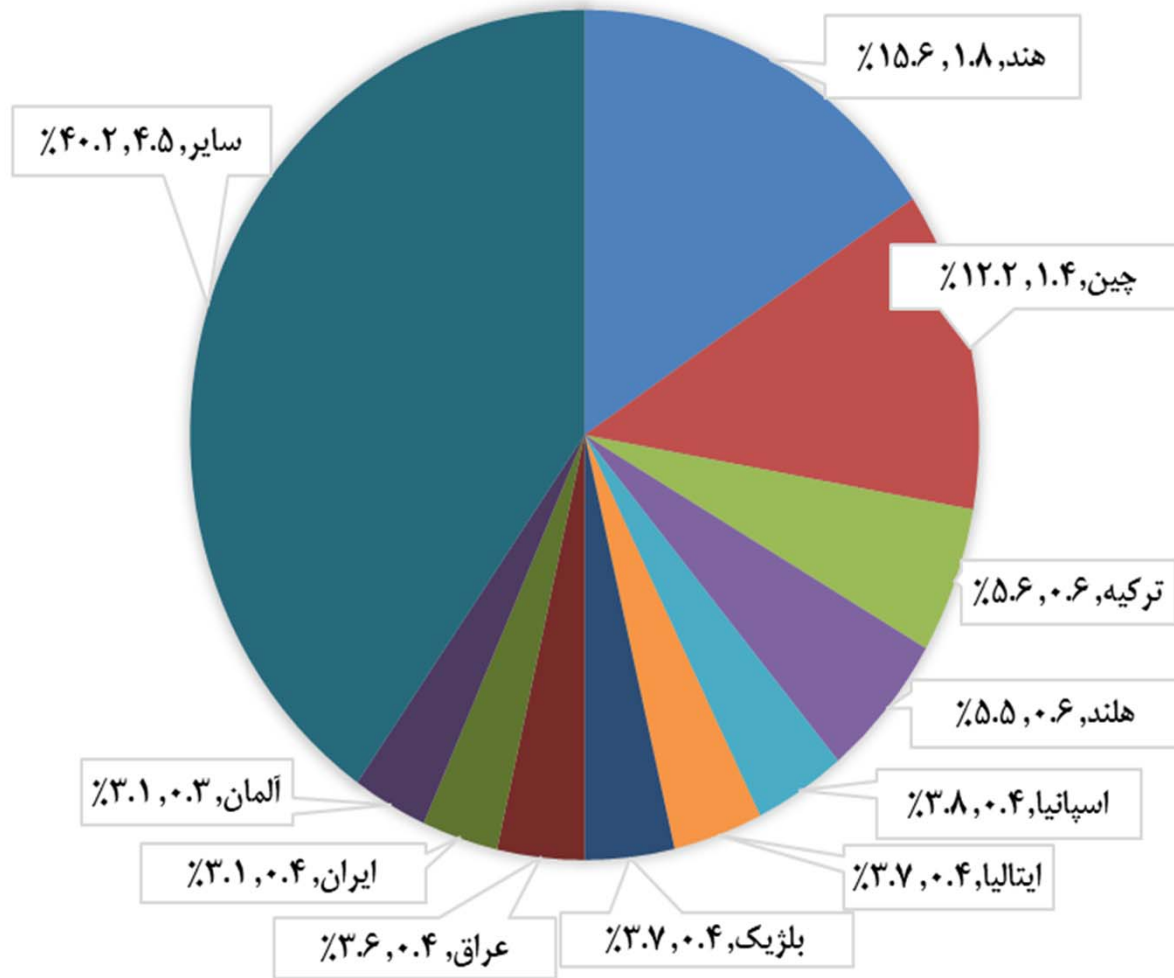
USDA :

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

مهمترین کشورهای واردکننده روغن آفتابگردان در سال ۲۰۲۱ (میلیون تن - درصد)

USDA :

14-May-22

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

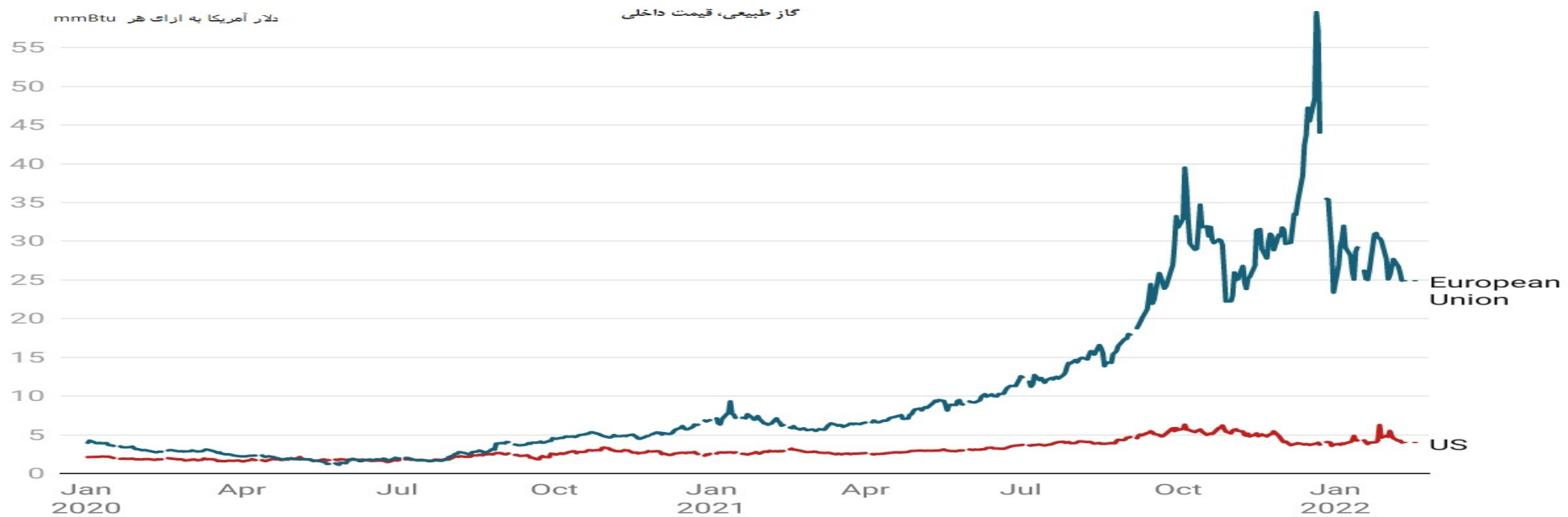
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

Source: Institute for the Study of War (as of 18:00 GMT, 25 February)

مناطق اشغالی لوهانسک و دونتسک در شرقی‌ترین قسمت استان‌های هم‌مرز با روسیه قرار دارند. انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۲، استان‌های لوهانسک و دونتسک حدود ۵ درصد از تولید جو اوکراین، ۸ درصد از تولید گندم، ۹ درصد از تولید دانه آفتابگردان و سهم ناچیزی از تولید ذرت را تولید کنند. با این حال، مناطق وسیعی از تولید محصولات در سایر بخش‌های اوکراین است که مستقیماً با روسیه و بلاروس هم‌مرز هستند، جایی که نیروهای روسی نیز تجمع کرده‌اند: بین ۲۵ تا ۳۰ درصد تولید ذرت و آفتابگردان، ۱۰ تا ۱۵ درصد تولید جو و ۲۰ تا ۲۵ درصد تولید گندم مربوط به این مناطق است. کاشت جو بهاره در ماه مارس شروع می‌شود در حالی که کاشت ذرت معمولاً در آوریل آغاز می‌شود. گندم زمستانه معمولاً تا سپتامبر کاشته نمی‌شود.

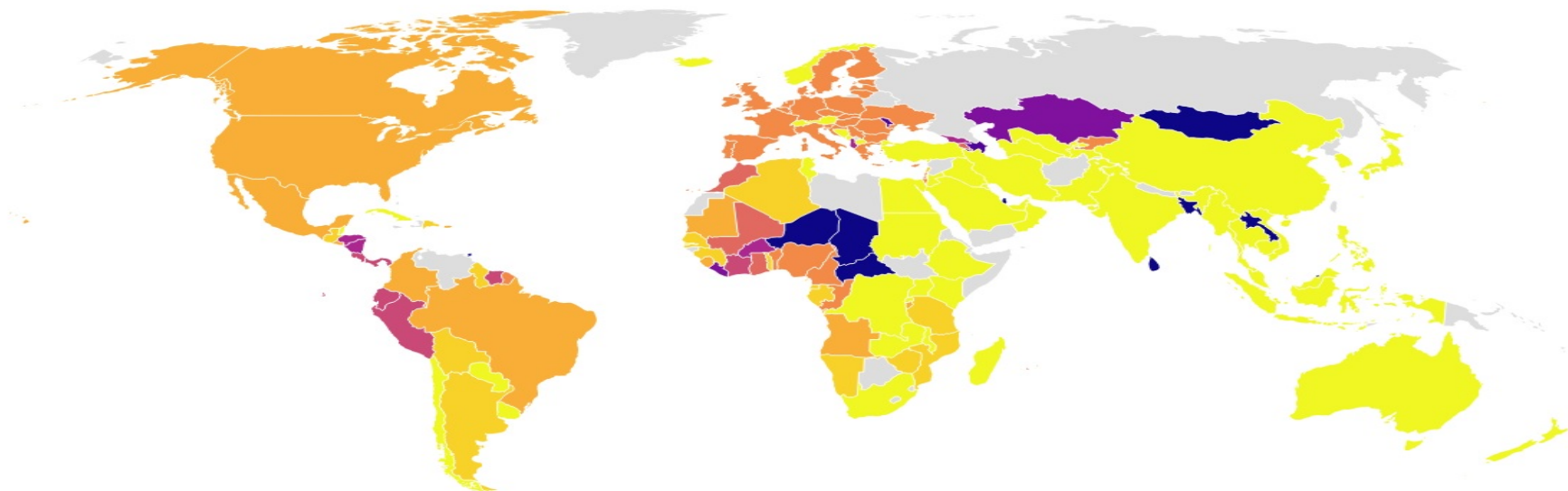

روند قیمت گاز طبیعی اروپا و ایالات متحد

حمله روسیه به اوکراین اقدامات متقابل اتحادیه اروپا، ایالات متحده و سایر کشورها را تحریک کرده است که تأثیرات زیادی بر صادرات گاز طبیعی و کودهای شیمیایی روسیه داشته است. صادرات گاز طبیعی روسیه حدود ۲۰ درصد از تجارت جهانی را تشکیل می‌دهد و روسیه حدود ۴۰ درصد از واردات فعلی اتحادیه اروپا را تامین می‌کند. تحریم‌ها می‌تواند تجارت را متوقف کند و قیمت گاز طبیعی را به سطوح بالاتری برساند. در حالی که واردکنندگان اروپایی می‌توانند به تامین‌کنندگان دیگری مانند ایالات متحده روی آورند، مسائل لجستیکی، هزینه‌های صادرات گاز طبیعی مایع آمریکا را افزایش می‌دهد و حداقل در کوتاه‌مدت تسکین قابل توجهی ایجاد نمی‌کند.

درصد واردات کودهای ازته فدراسیون روسیه و بلاروس بر اساس کشور

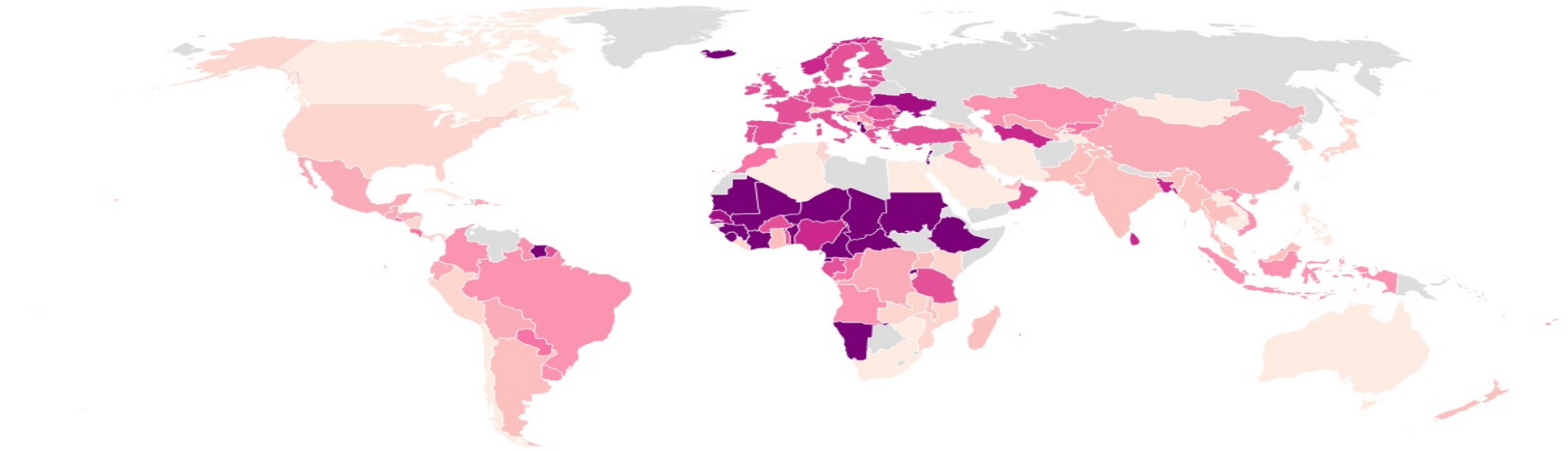

Map: David Laborde • Source: COMTRADE • Created with Datawrapper

گاز طبیعی همچنین یک خوراک مهم برای تولید کودهای ازته مانند آمونیاک و اوره است. تأثیر بر قیمت کود با این واقعیت تشدید می‌شود که روسیه تامین کننده مهم کودهای ازته و پتاس است. روسیه ۱۵ درصد از تجارت جهانی کودهای ازته و ۱۷ درصد از صادرات جهانی کود پتاس را به خود اختصاص داده است. بلاروس که متحد روسیه و زمینه‌ساز تهاجم فعلی است و در حال حاضر هدف تحریم‌های بین‌المللی قرار گرفته است، ۱۶ درصد دیگر از سهم بازار جهانی صادرات پتاس را به خود اختصاص داده است. وابستگی برخی از کشورها، از جمله اوکراین، به عرضه کود از این دو کشور می‌تواند بسیار شدید باشد (۶۰ درصد یا بیشتر).

درصد واردات کودهای فسفاته فدراسیون روسیه و بلاروس بر اساس کشور

Map: David Laborde • Source: COMTRADE • Created with Datawrapper

بازار جهانی کود از قیمت‌های بی‌سابقه در حال چرخش است و کمبود بیشتر پیامدهای جهانی خواهد داشت، به ویژه در کشورهای در حال توسعه که اثرات قیمت می‌تواند به طور قابل توجهی مصرف کود را کاهش دهد و منجر به برداشت محلی ضعیف در زمان کاهش ذخایر جهانی و رکورد قیمت‌های جهانی شود.

19

14-May-22

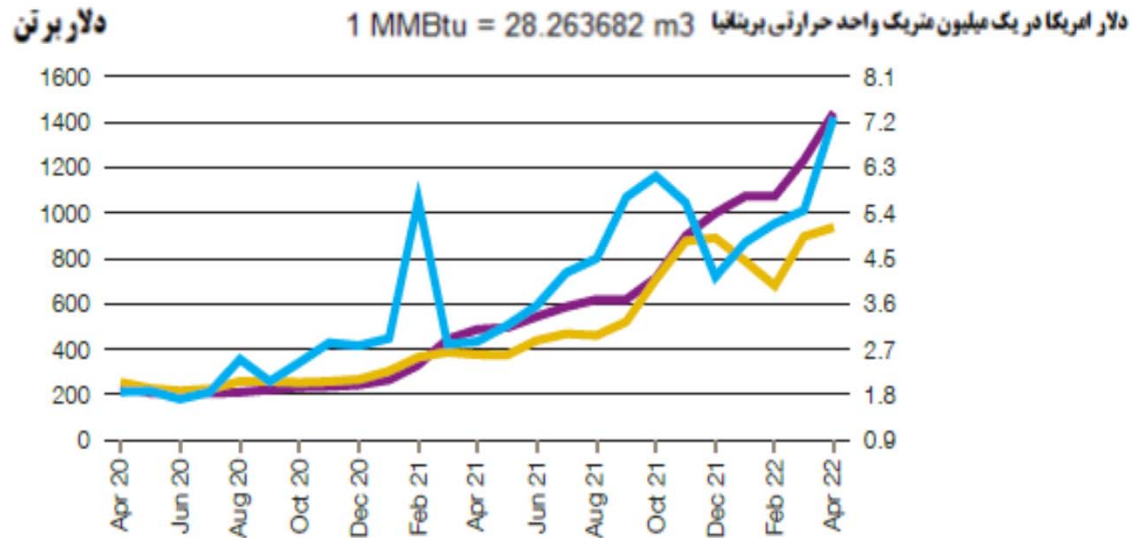
جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

وضعیت قیمت های جهانی کودهای شیمیایی

میانگین قیمت کود آمونیاک، کود اوره و گاز طبیعی

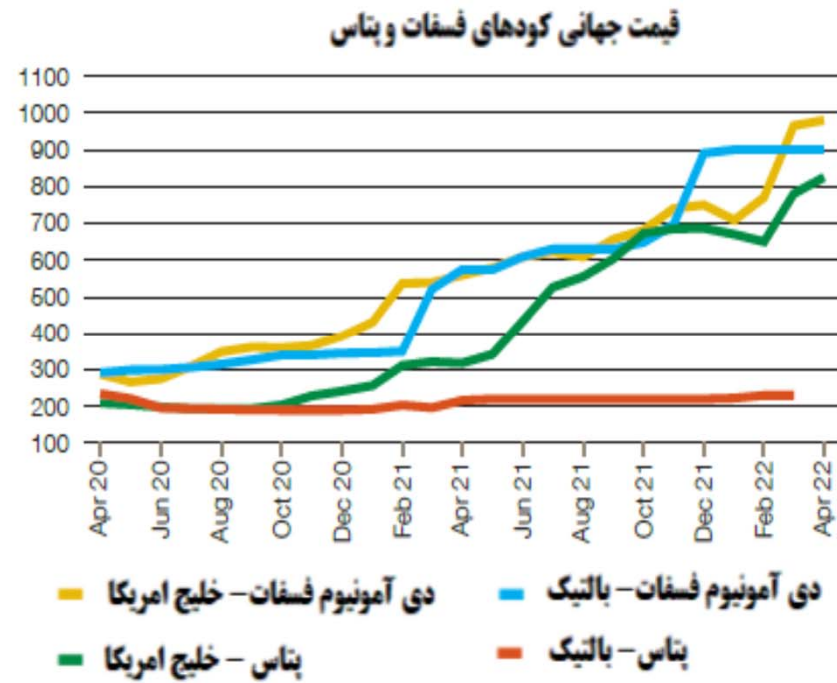
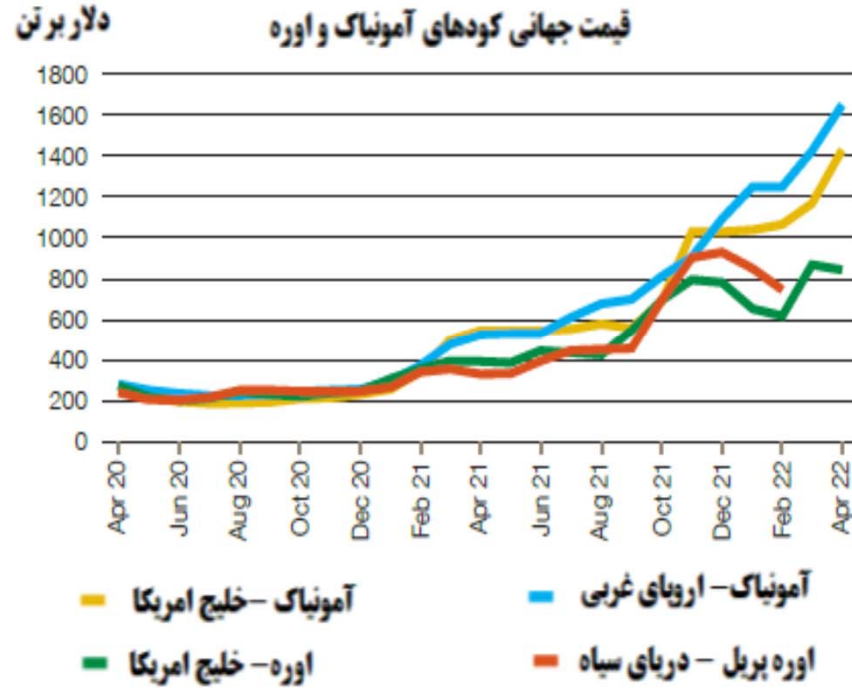

FAO.Amis. Market Monitor. May 2022

وضعیت قیمت‌های جهانی کودهای شیمیایی

FAO.Amis. Market Monitor. May 2022

پیش‌بینی بازار کالاهای اساسی

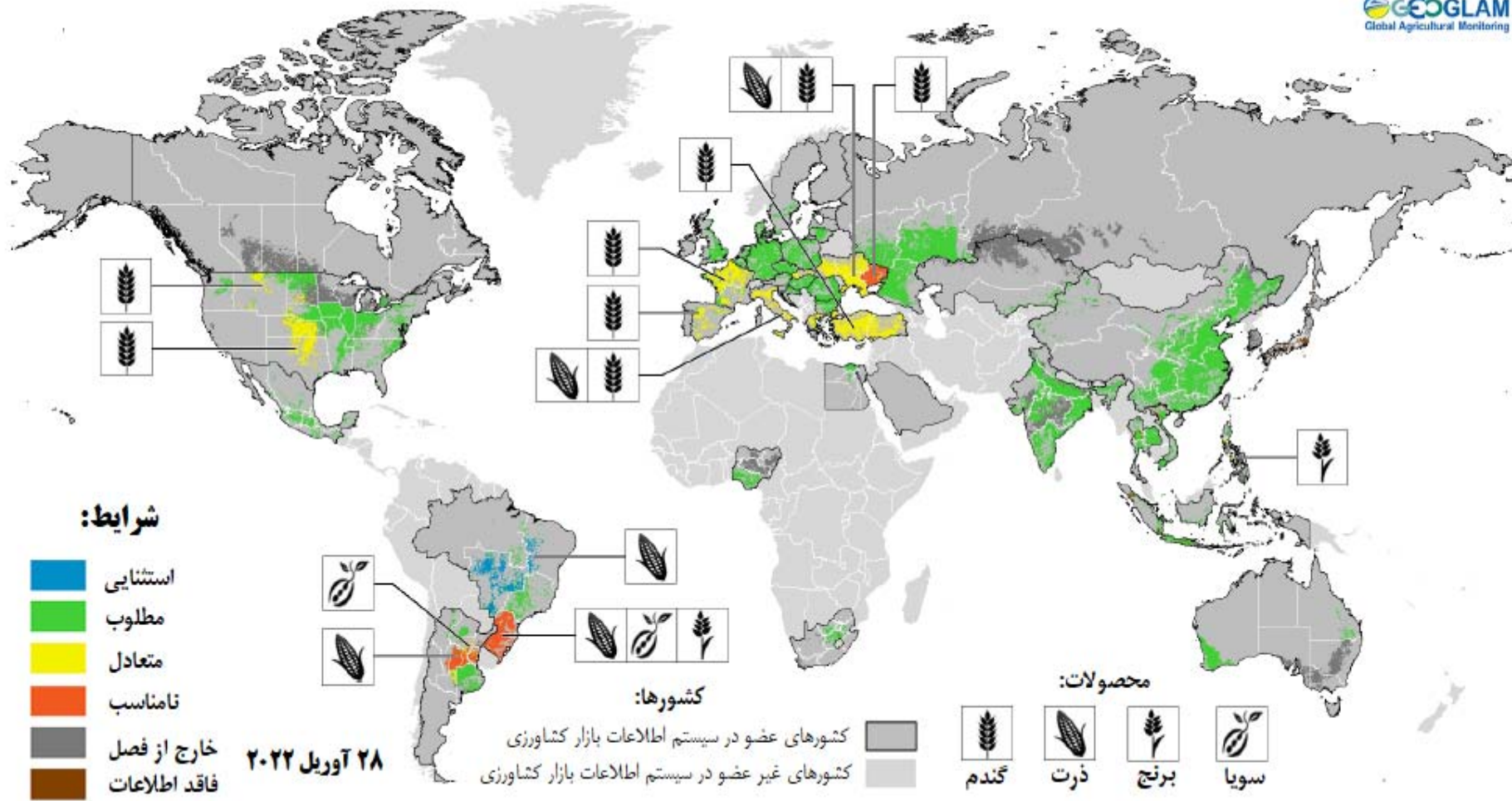

22

14-May-22

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

شرایط در یک نگاه

- ❖ **گندم:** در نیمکره شمالی، برداشت گندم زمستانه در اروپا و ایالات متحده به دلیل شرایط مختلف آب و هوایی دارای روند مشخصی نیست. همچنین ادامه جنگ در اوکراین بر نااطمینانی شرایط بازار گندم افزوده است. برداشت گندم در برخی از مناطق گرم هند هنوز ادامه دارد.
- ❖ **ذرت:** در نیمکره جنوبی، برداشت ذرت در برزیل، آرژانتین و آفریقای جنوبی ادامه دارد. در نیمکره شمالی نیز کشت ذرت در ایالات متحده، اروپا، اوکراین، روسیه و چین ادامه دارد.
- ❖ **برنج:** در هند برنج رابی (Rabi rice) در حال برداشت است. هنوز کشت برنج در چین ادامه دارد. در آسیای جنوب شرقی، در کشورهای شمالی برداشت برنج فصل خشک و در اندونزی برداشت برنج فصل مرطوب ادامه دارد. در قاره آمریکا نیز برداشت برنج در برزیل و کشت برنج در ایالات متحده ادامه دارد.
- ❖ **سویا:** در نیمکره جنوبی، برداشت سویا در مناطقی از آرژانتین و برزیل که دارای عملکرد کمتری نسبت به سایر مناطق است، ادامه دارد. در نیمکره شمالی نیز کشت سویا در ایالات متحده و اوکراین آغاز شده است.

ارایه تصویری از جهان

- ❖ افزایش شدید قیمت‌های جهانی به ویژه روغن، گندم، ذرت، جو و دانه‌های روغنی به دلیل افزایش تقاضای جهانی و کاهش عرضه کالا توسط تولیدکنندگان و صادرکنندگان عمده با هدف حفظ ذخایر داخلی، در پی تنش میان کشورهای روسیه و اوکراین
  - ❖ چالش اساسی در بازار روغن با منشاء گیاهی در پی تحولات کشور اوکراین. قیمت جهانی روغن به صورت فزاینده در پنج هفته گذشته به سطح بی‌سابقه‌ای رسیده است. صادرات این محصولات از کشورهای حوزه‌ی دریای سیاه همچون گذشته انجام نمی‌شود.
  - ❖ افزایش شدید قیمت گندم. تنش میان اوکراین و روسیه کشورها را ناگزیر ساخته تا ضمن کاهش صادرات، میان جیره‌بندی تقاضا و استفاده از ذخایر تعادل برقرار سازند.
  - ❖ شاخص برآورد تقاضا و عرضه در سطح جهانی (WASDE) در ماه مارس ۲۰۲۲ م، نشان داده است که نااطمینانی‌ها در عرضه و تقاضای خوراک دام و طیور در سطح جهانی افزایش یافته است. مانند سایر بازارها، بازار دام زنده، لبنیات و طیور نیز با نااطمینانی فزاینده‌ای ناشی از بروز تنش میان اوکراین و روسیه روبرو شده است.
  - ❖ ممنوعیت صادرات روغن پالم توسط اندونزی
  - ❖ افزایش قیمت روغن سویا به سبب پیش‌بینی کاهش برداشت در برزیل، آرژانتین و اروگوئه به خاطر خشکسالی (کشورهای آمریکای جنوبی ۵۰ درصد عرضه جهانی سویا را در اختیار دارند)
  - ❖ تاثیر منفی گرمای بی سابقه ۵۰ درجه سانتی گراد در کانادا (به عنوان بزرگترین صادرکننده کلزا در جهان) بر محصول کلزا
- نتیجه کلی: جهان دچار یک دوره نوسان و افزایش بهای غذا همانند دوره ۲۰۰۷-۲۰۰۸ و دوران پاندمی روبروست. از این رو فشار فزاینده‌ای بر قیمت‌ها و نابرابری درآمدها و فقر غذایی بیش از ۳ میلیارد نفر در جهان وجود دارد.

قیمت‌های جهانی

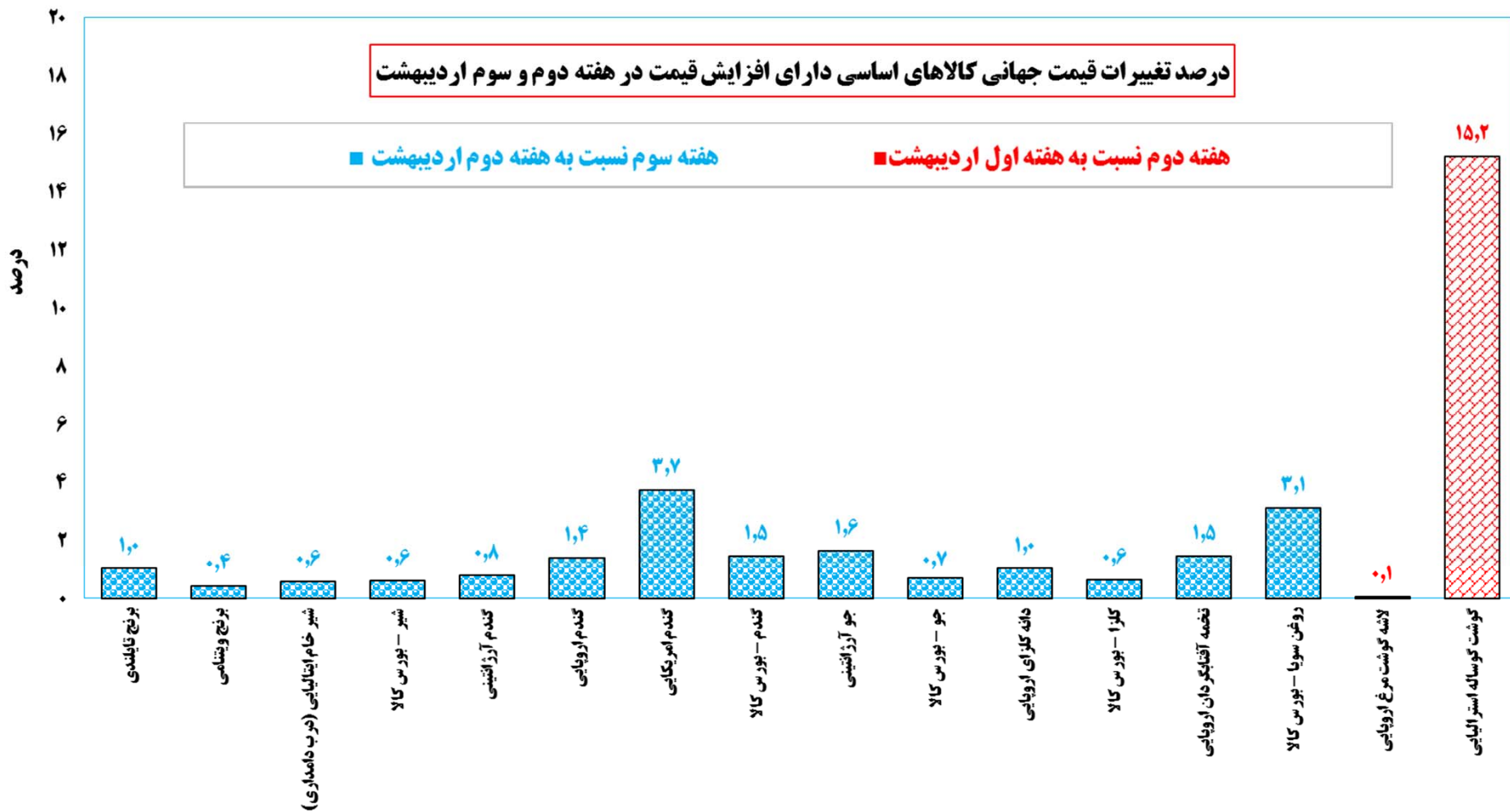
26

14-May-22

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

درصد تغییرات قیمت جهانی کالاهای اساسی دارای افزایش قیمت در هفته دوم و سوم اردیبهشت

درصد تغییرات قیمت جهانی کالاهای اساسی دارای کاهش قیمت یا بدون تغییر قیمت در هفته دوم و سوم اردیبهشت

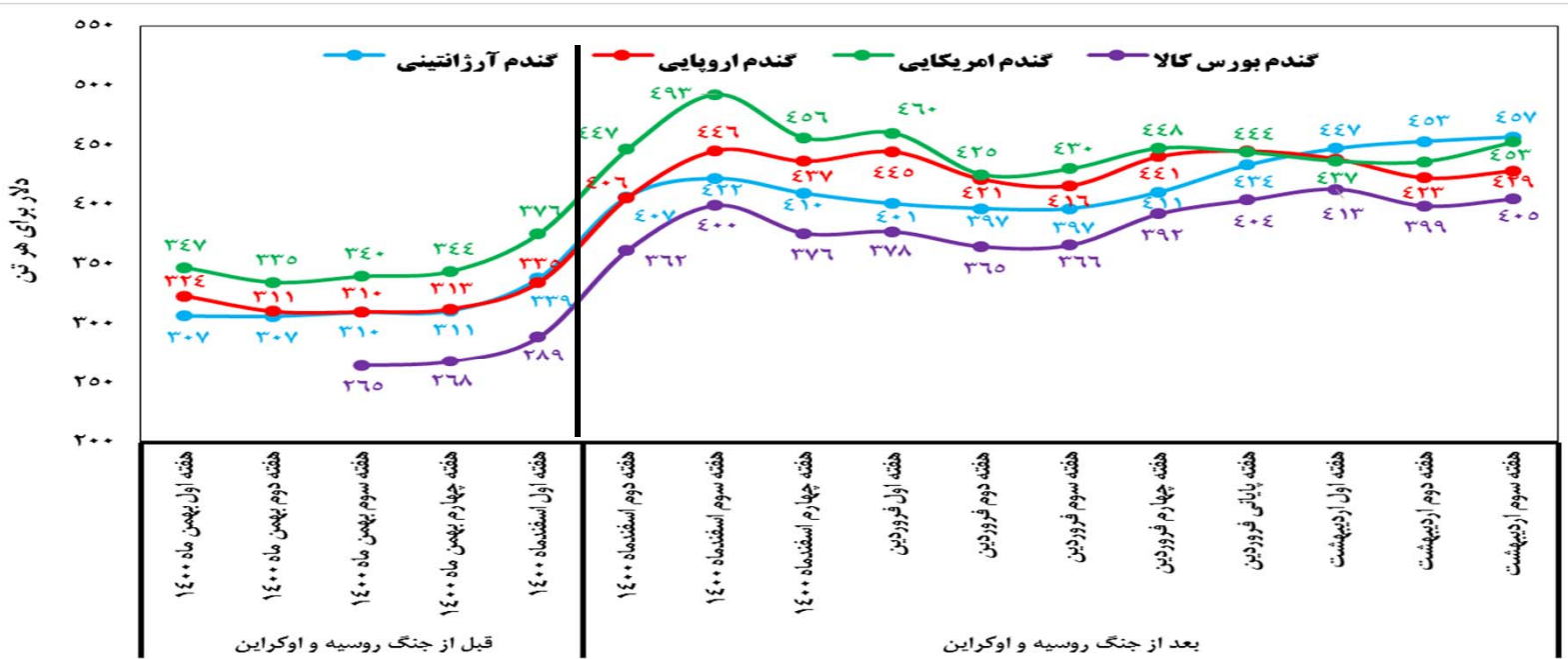
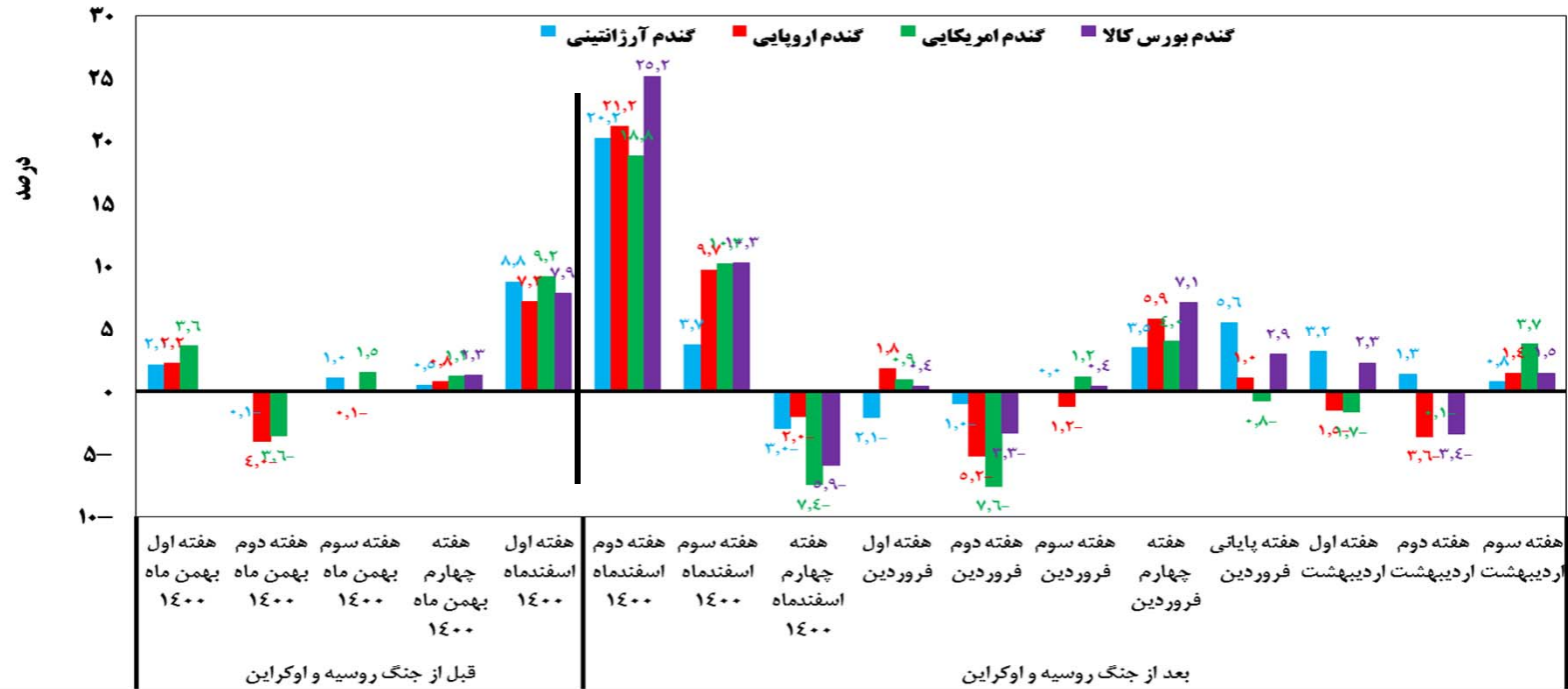
هفته سوم نسبت به هفته دوم اردیبهشت

هفته دوم نسبت به هفته اول اردیبهشت

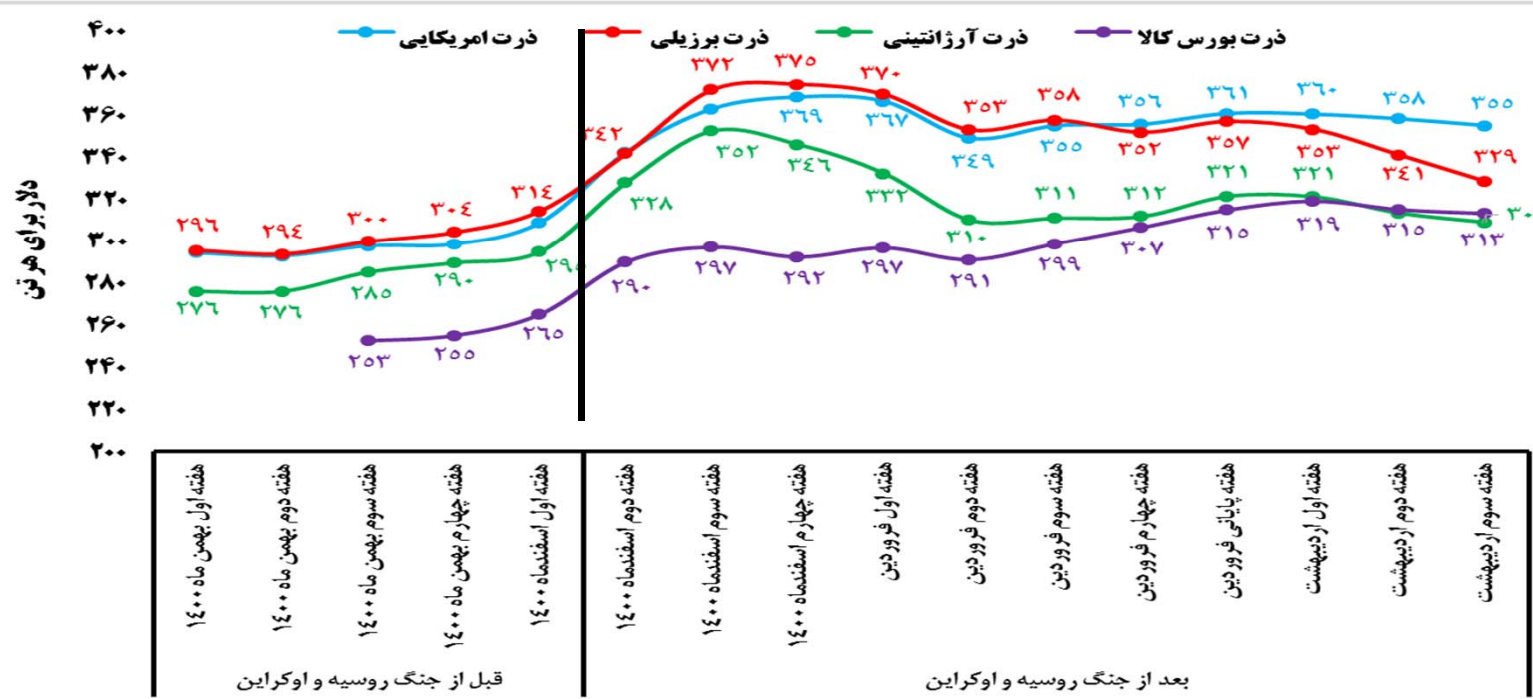
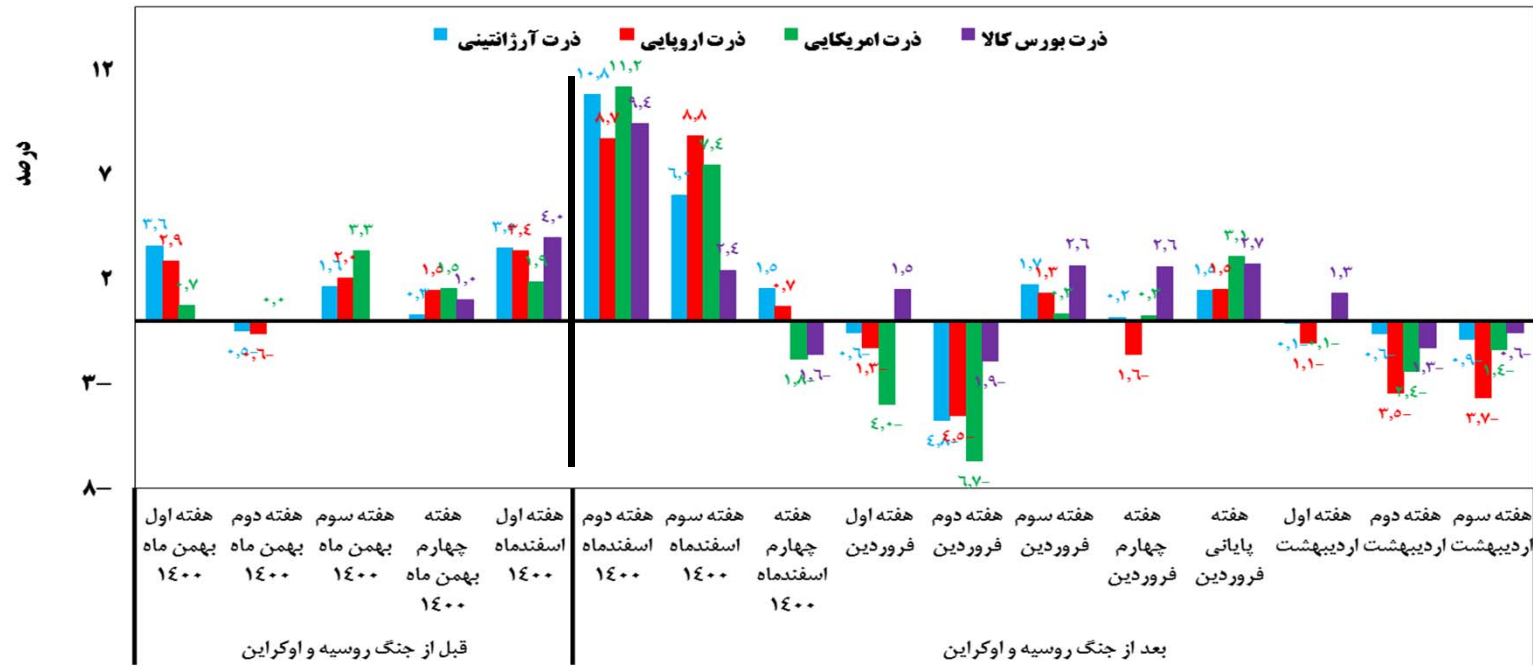

قیمت جهانی گندم

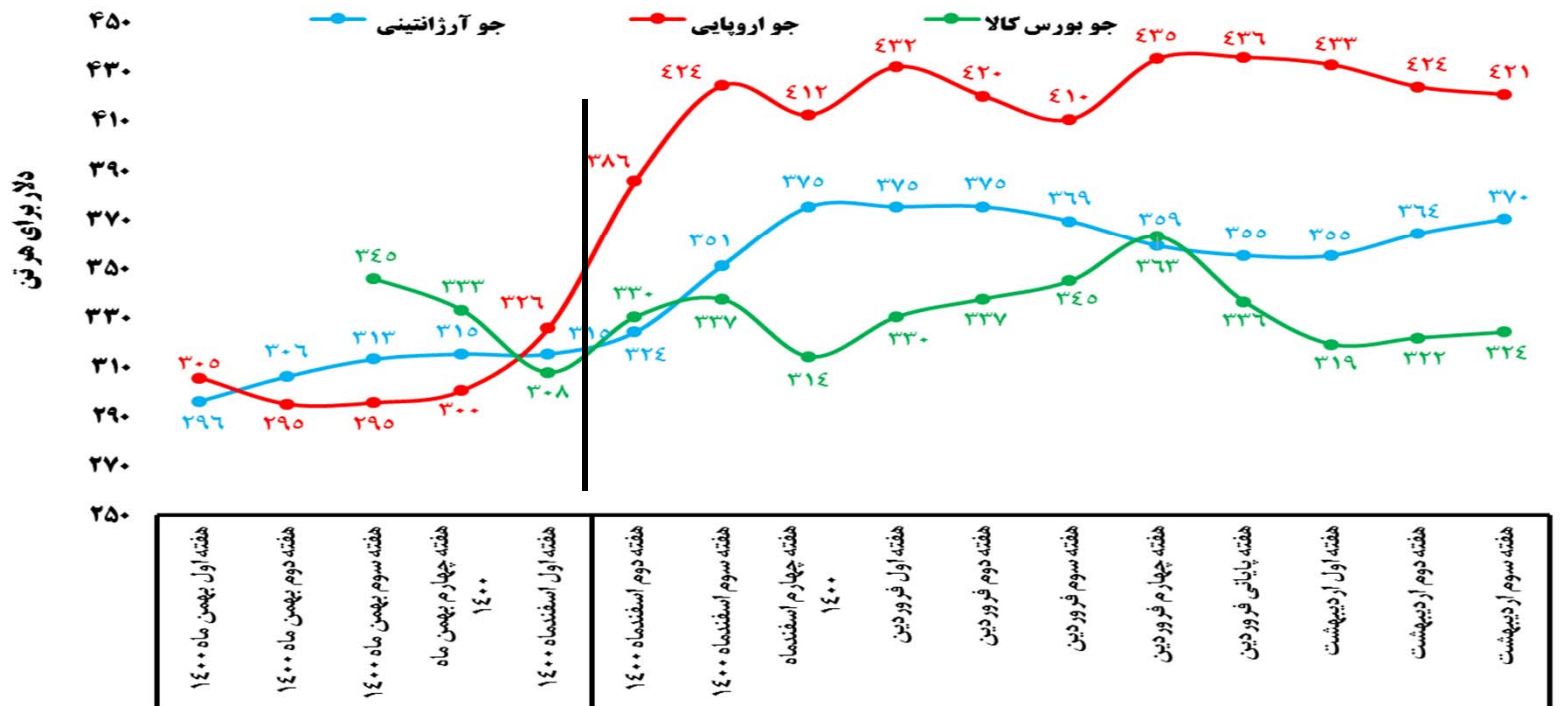
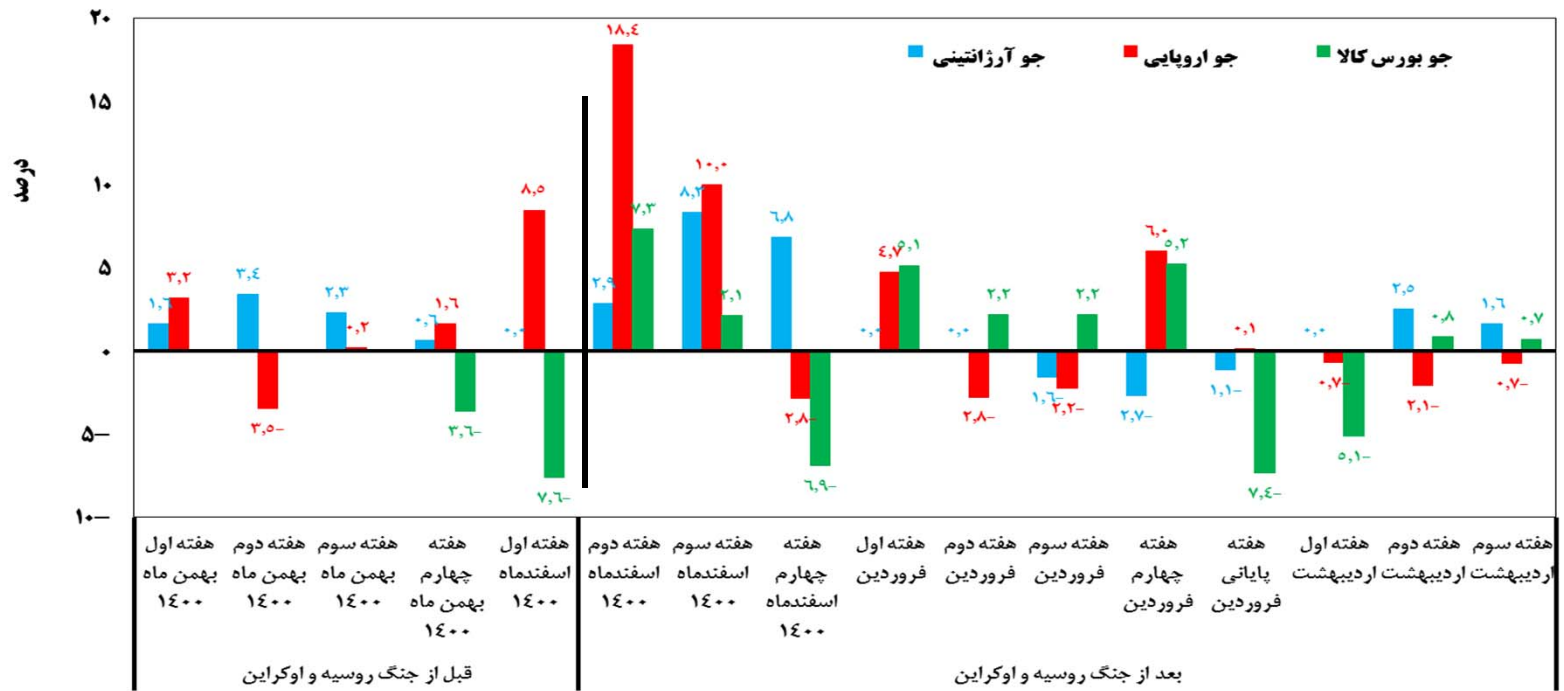

قیمت جهانی ذرت

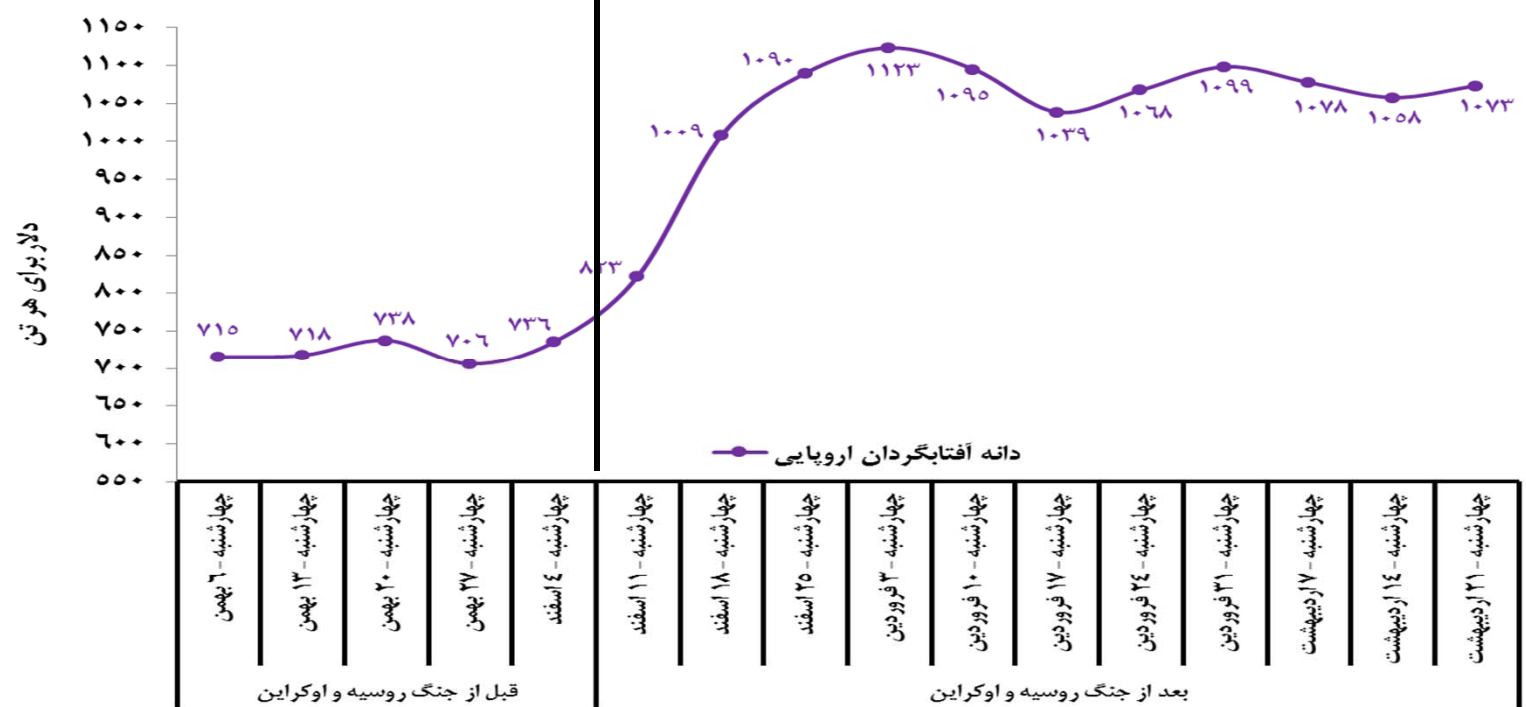
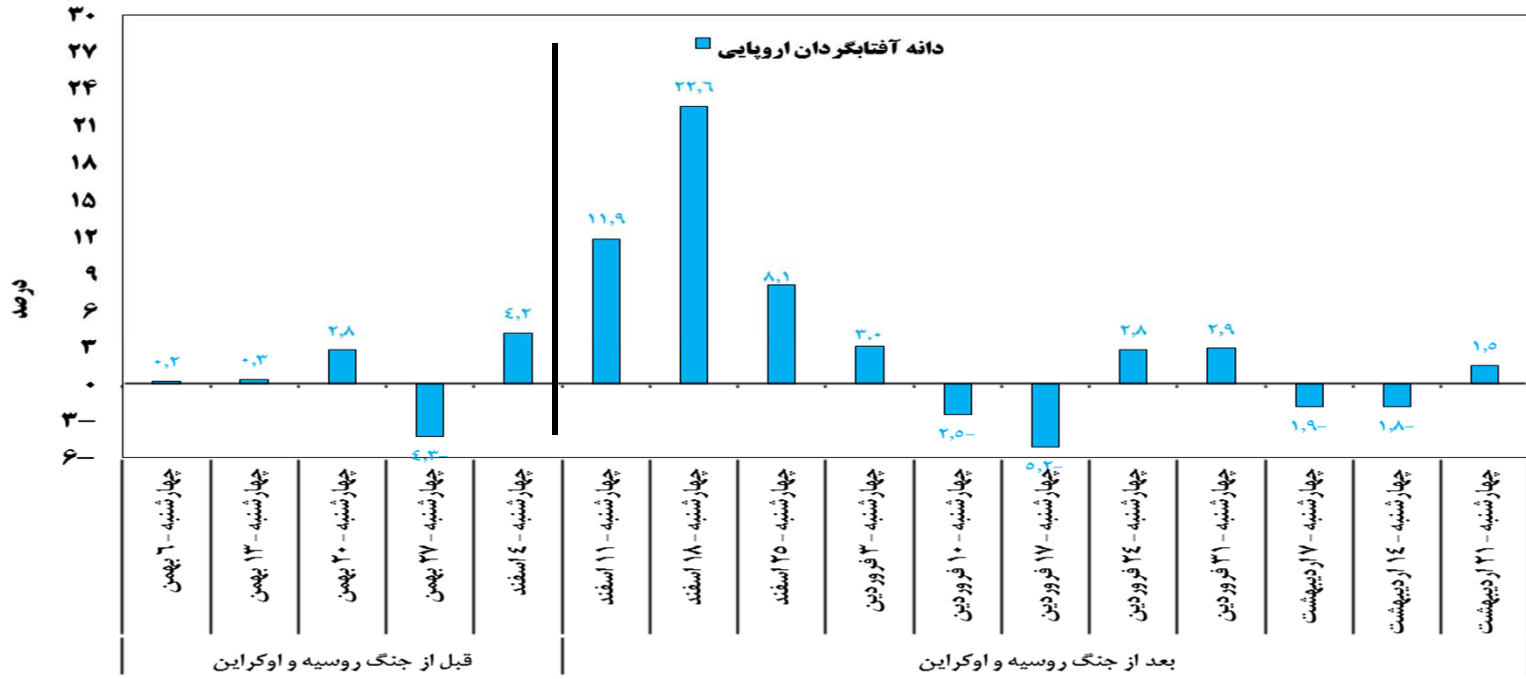

قیمت جهانی جو

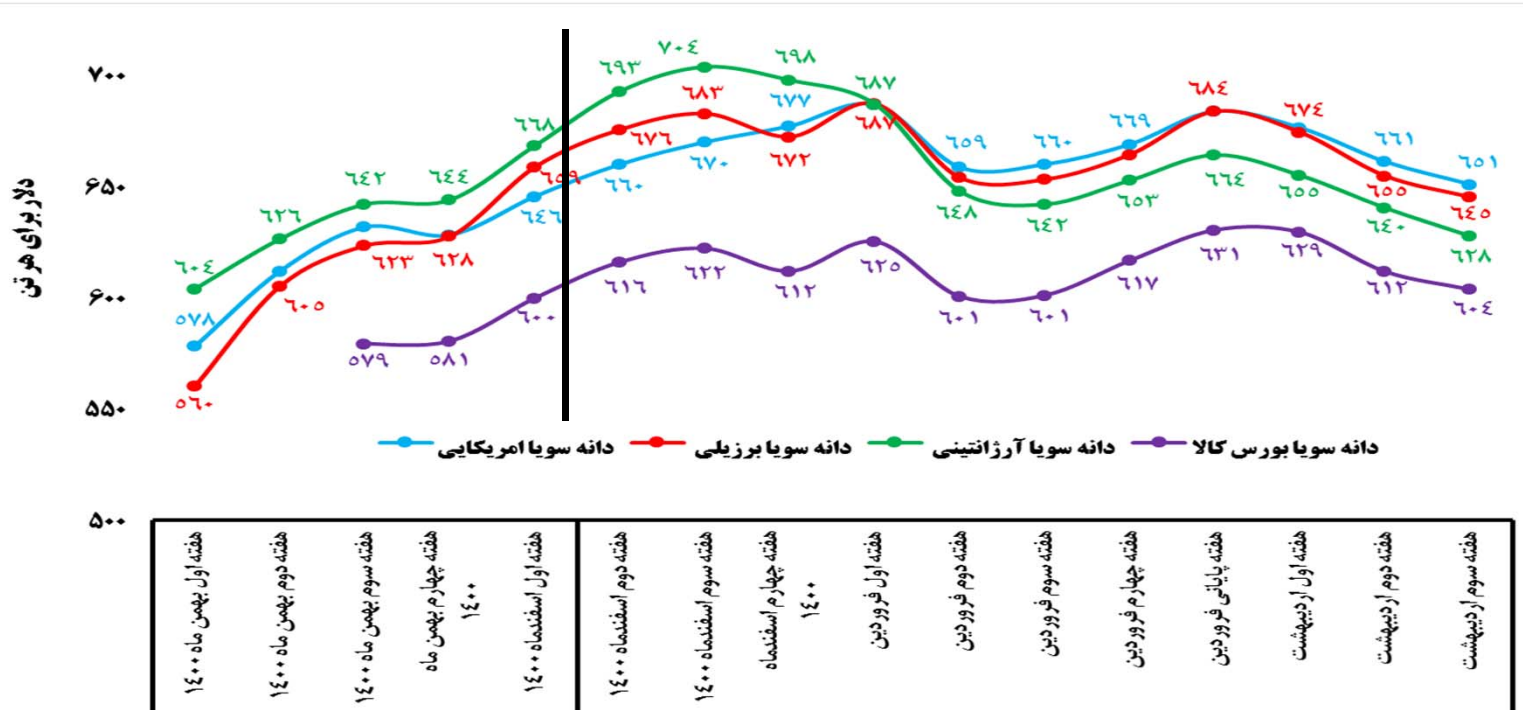
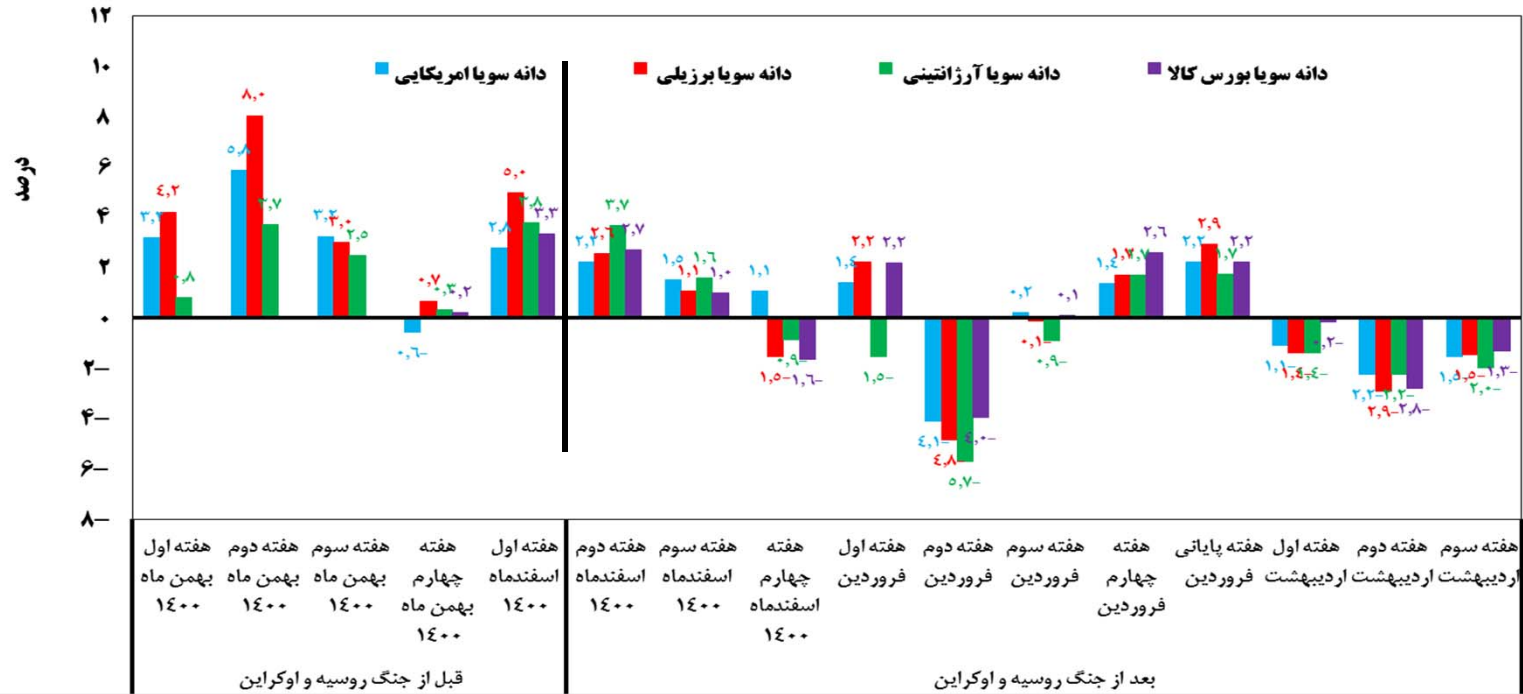

قیمت جهانی دانه آفتابگردان

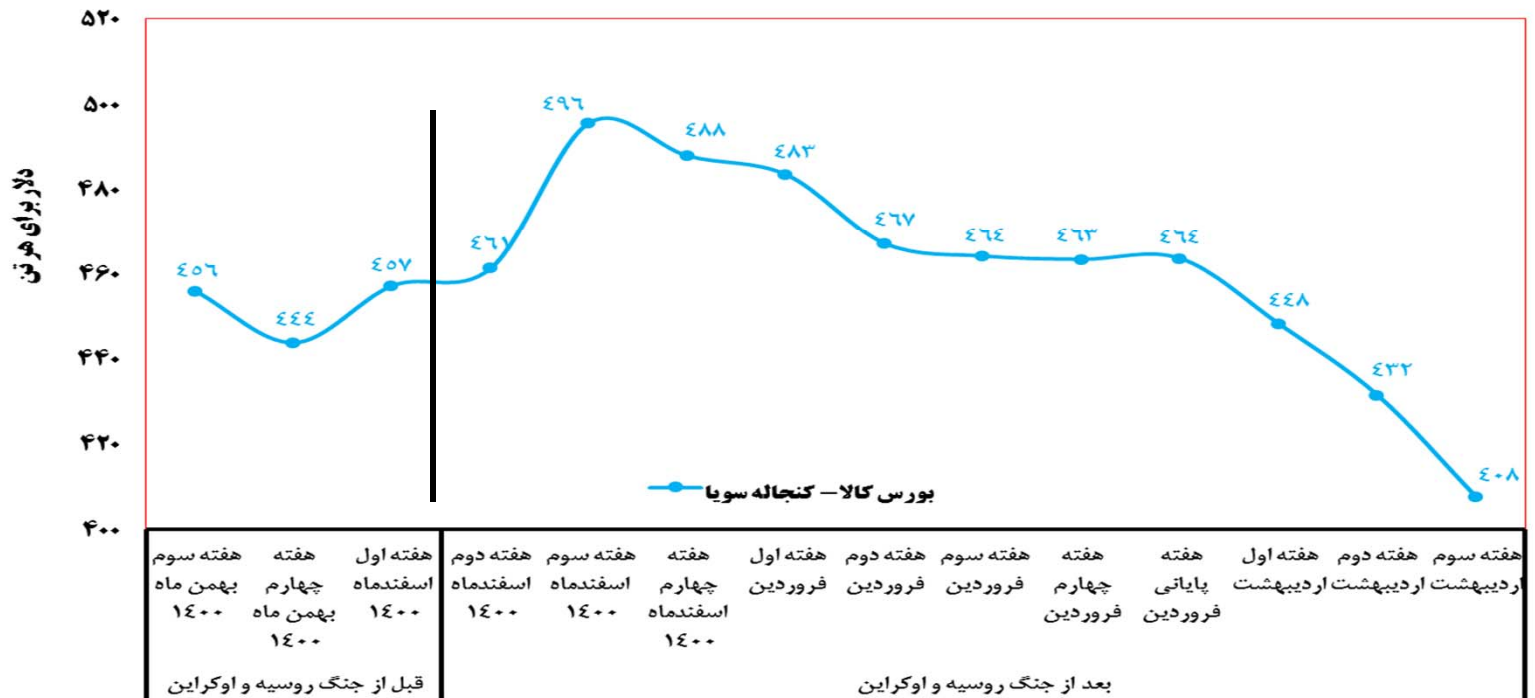

قیمت جهانی دانه سویا

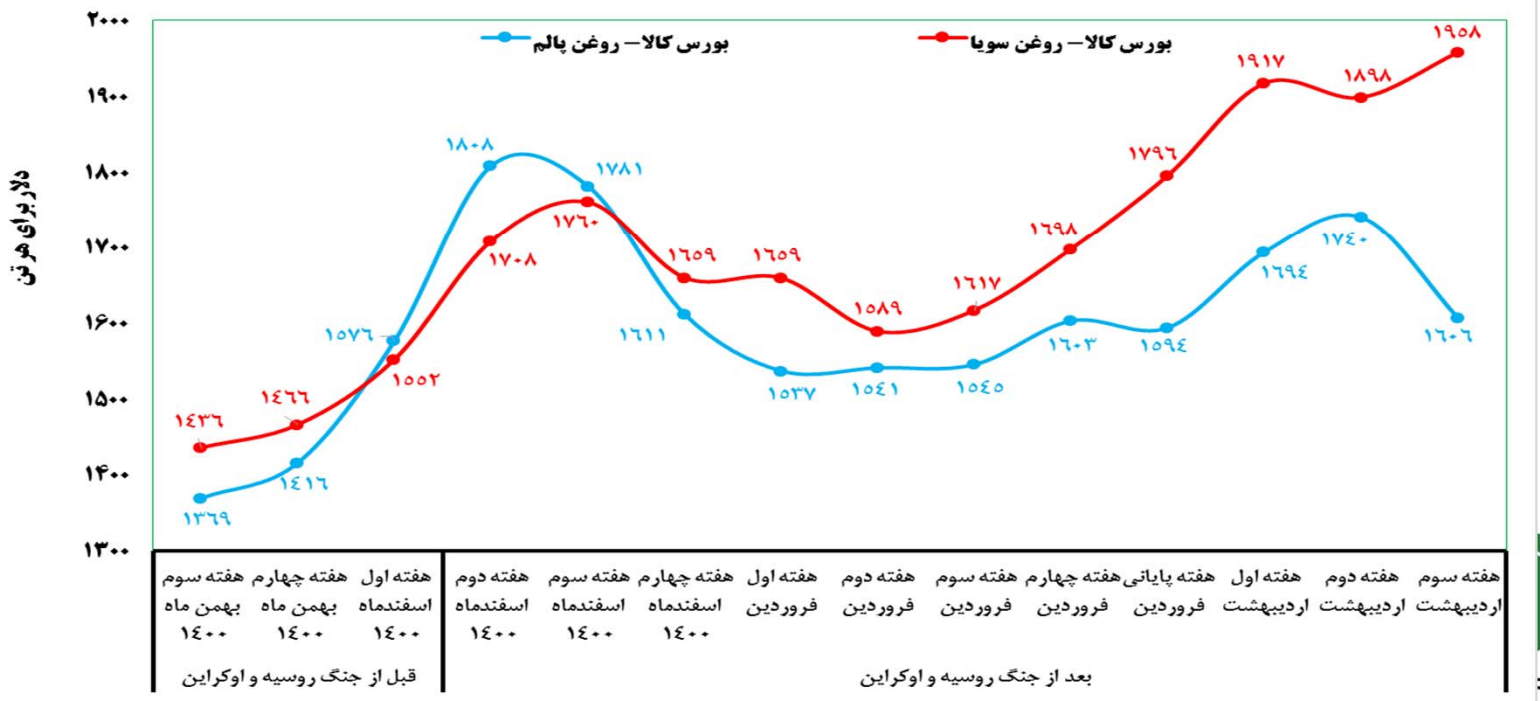
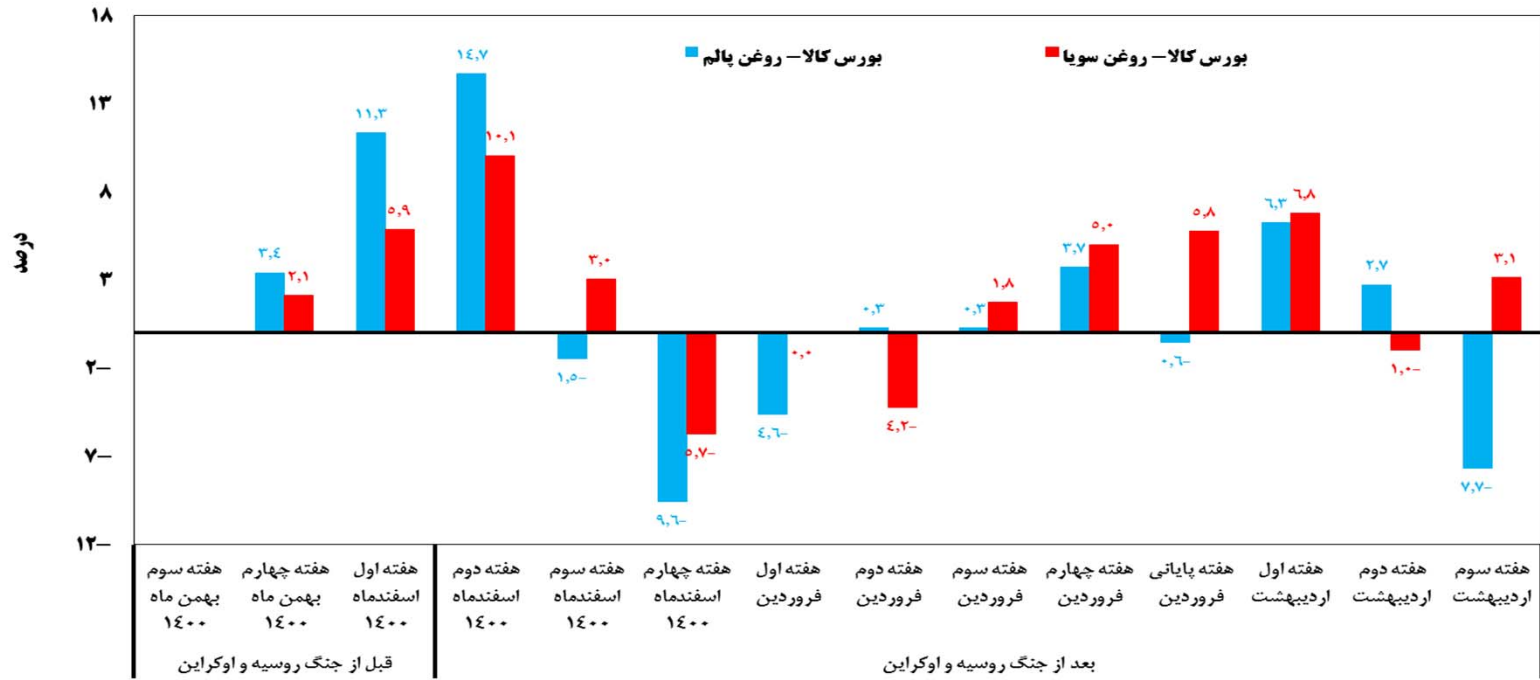

قیمت جهانی
کنجاله سویا
در بورس
کالای جهانی

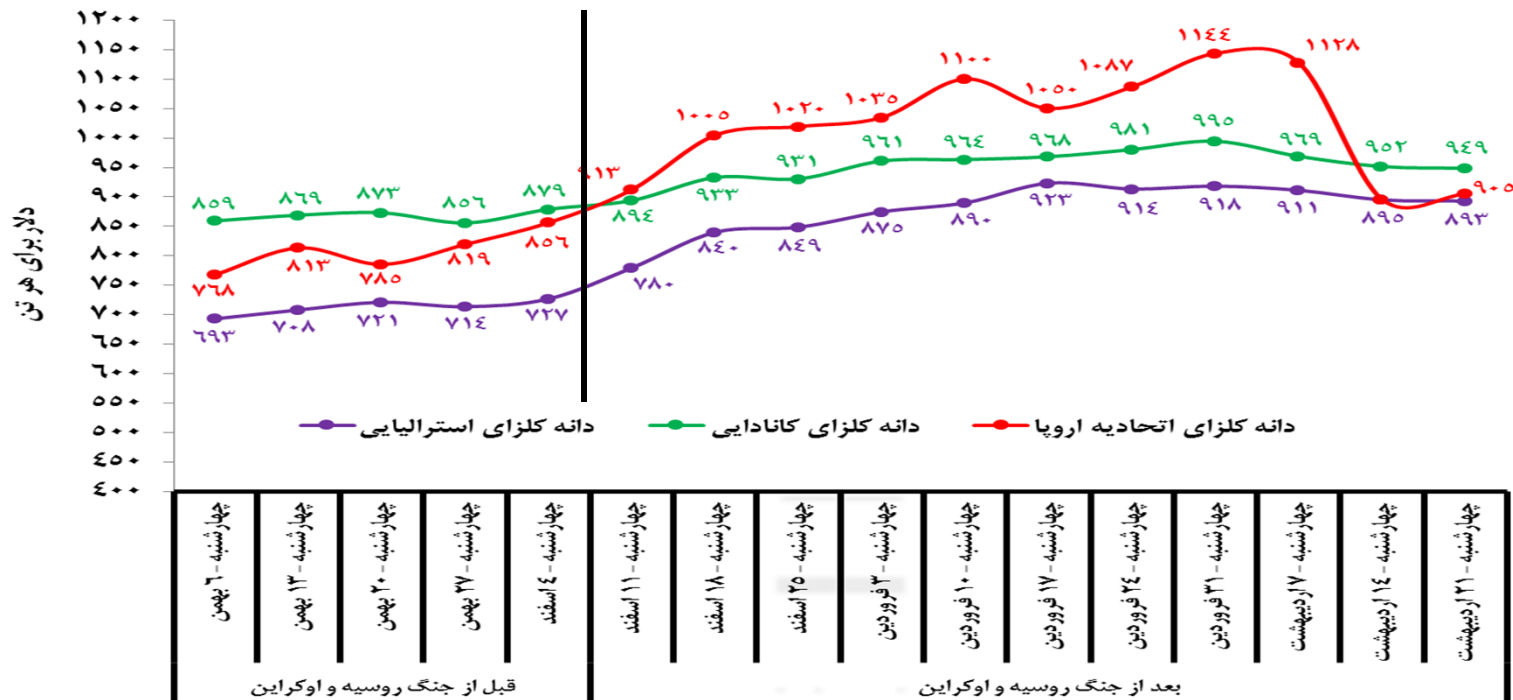
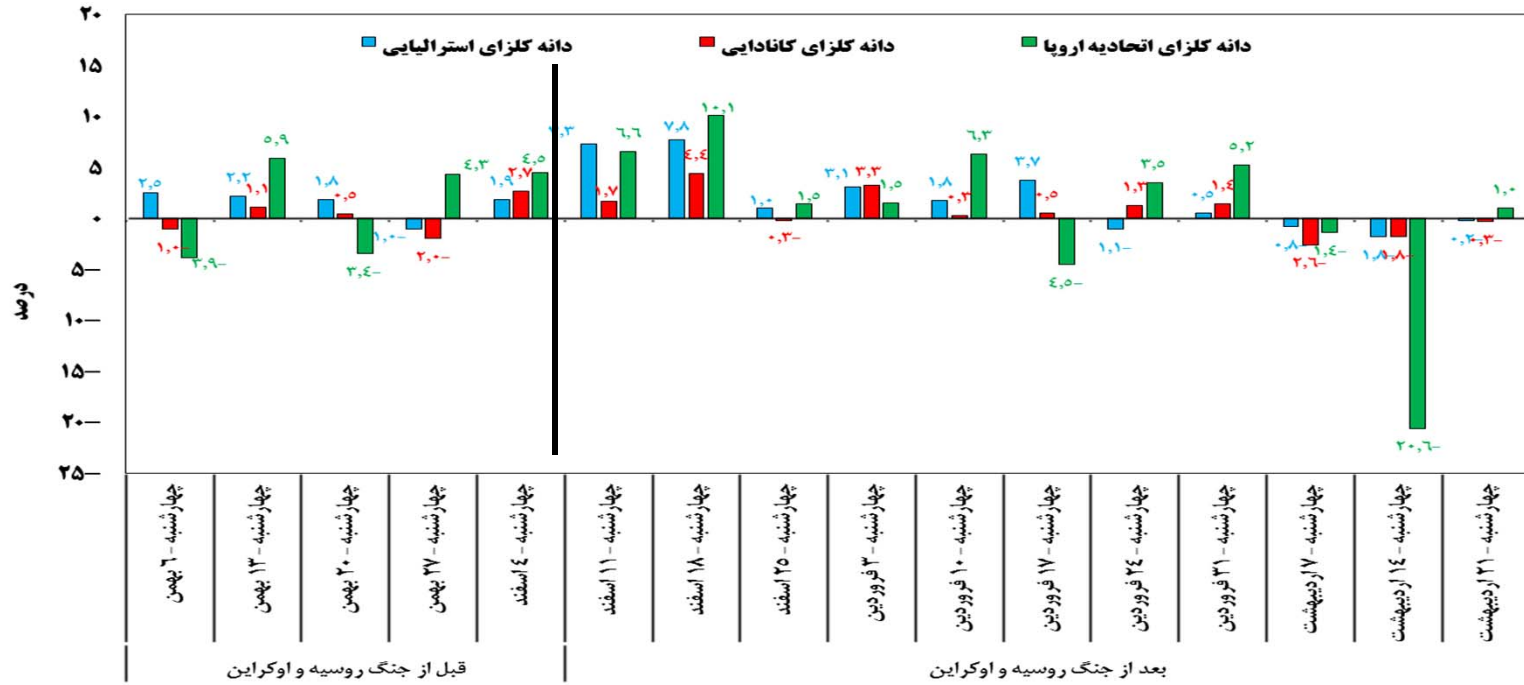

قیمت جهانی روغن پالم و روغن سویا در بورس کالای جهانی

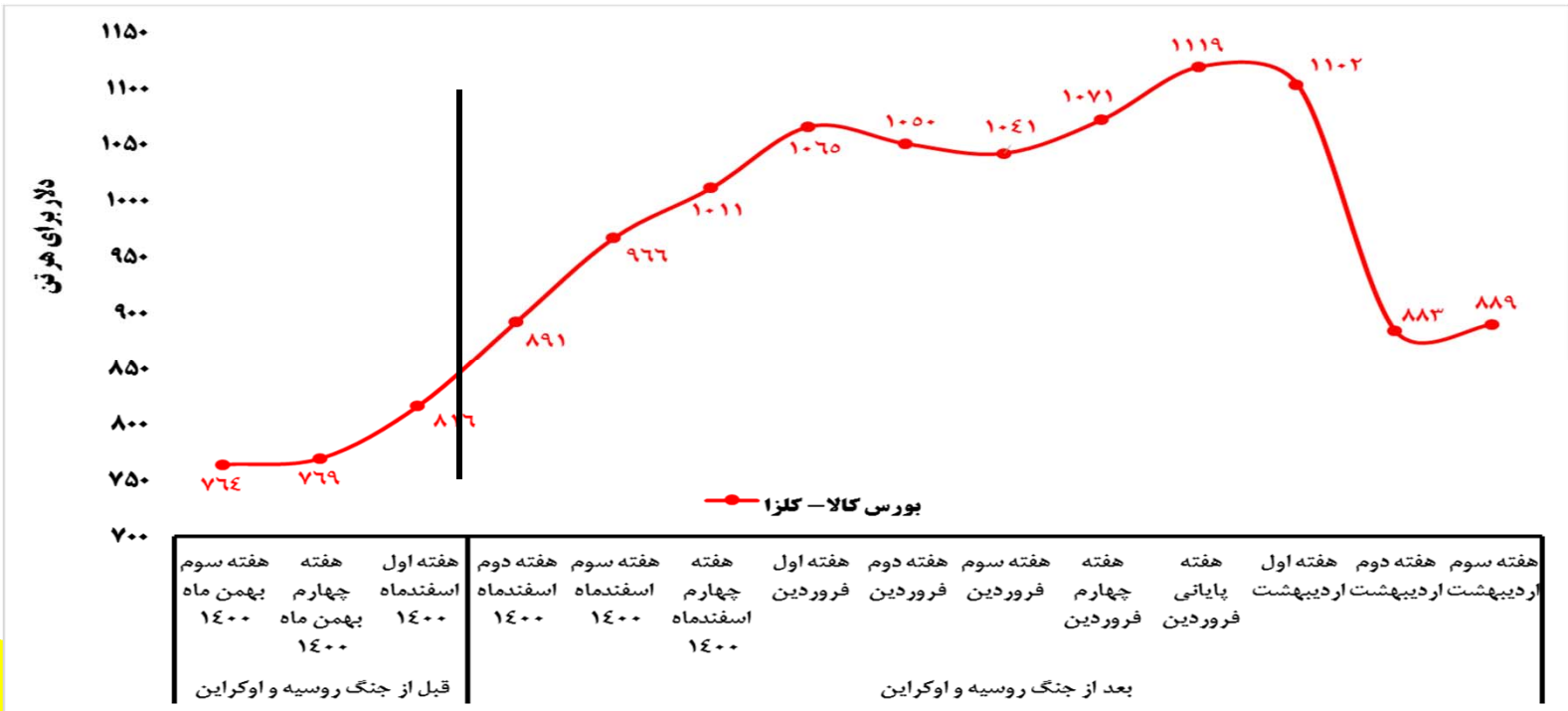
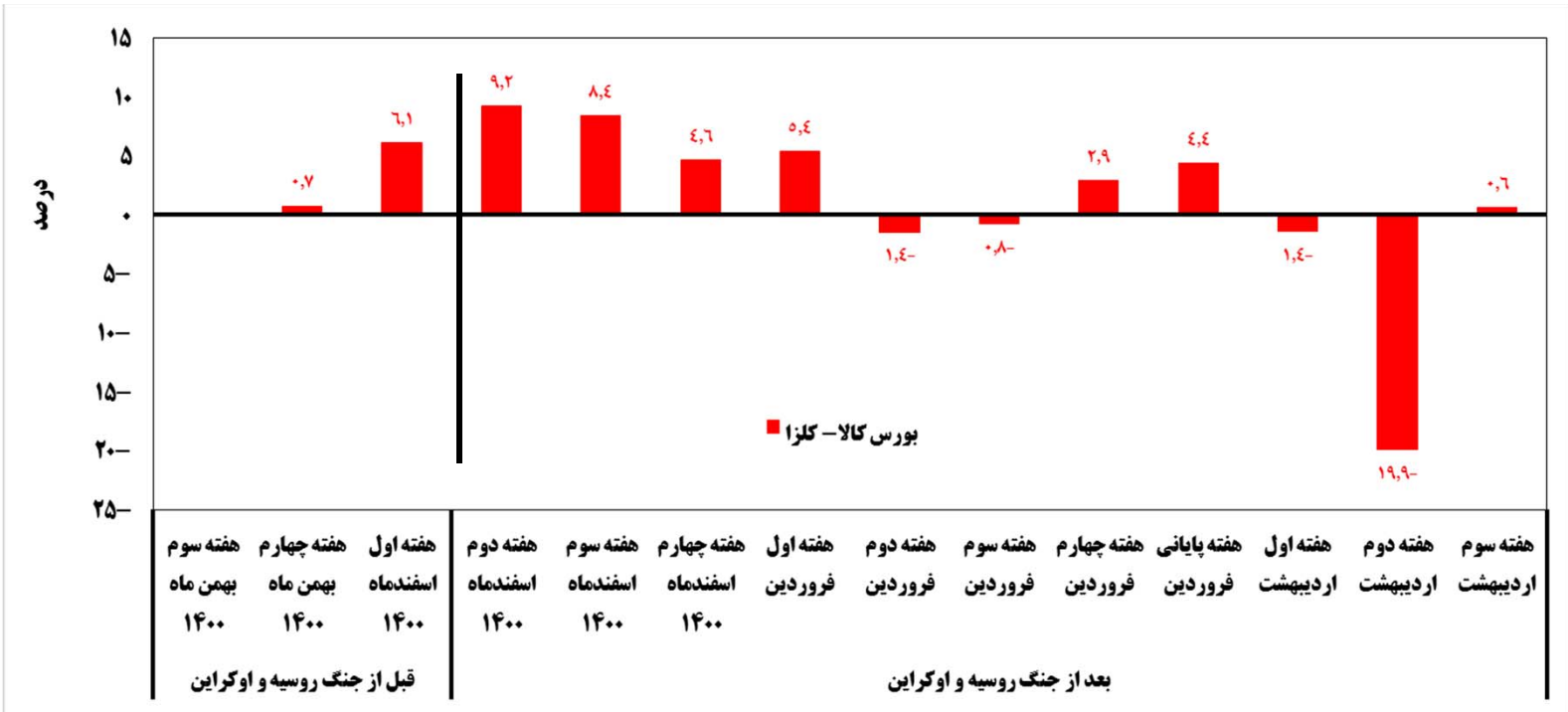

قیمت جهانی دانه کلزا

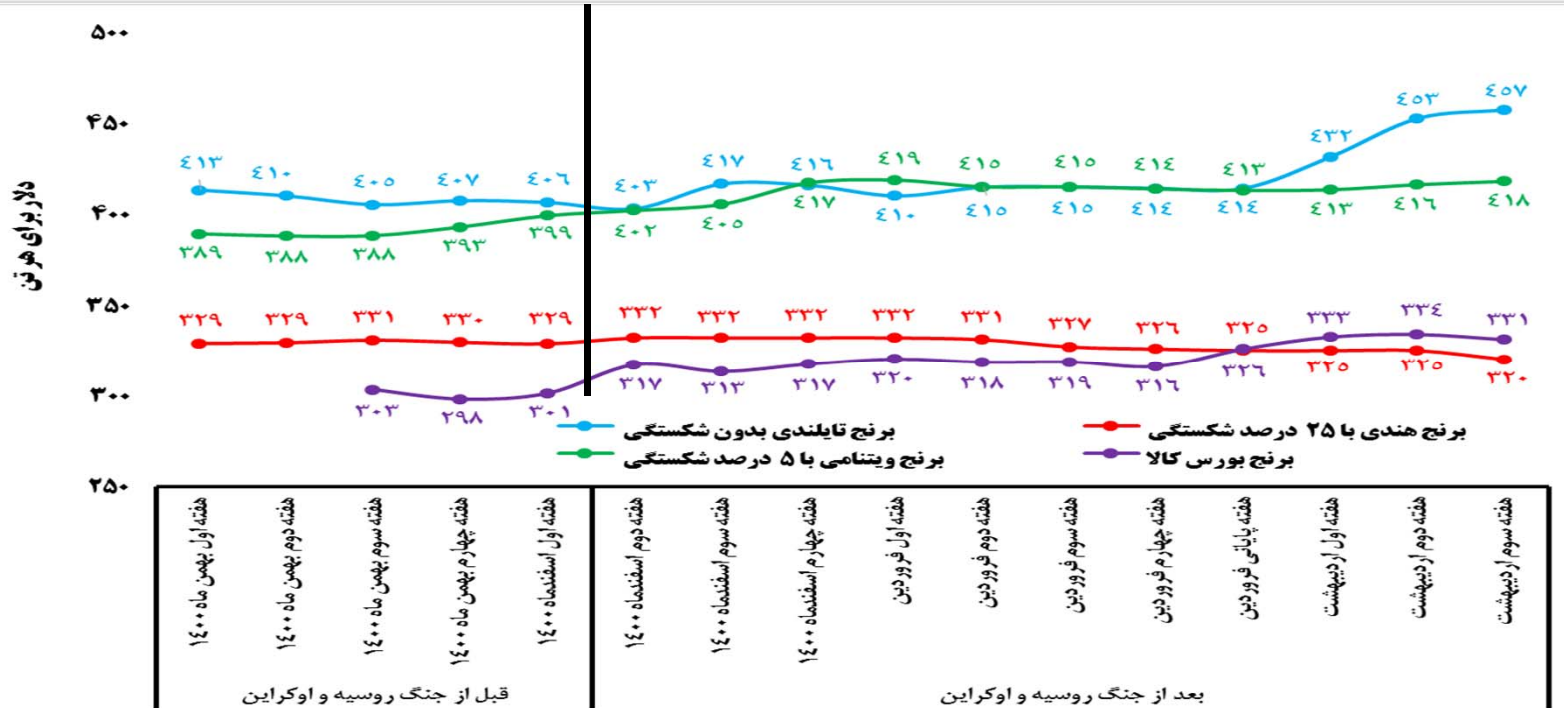
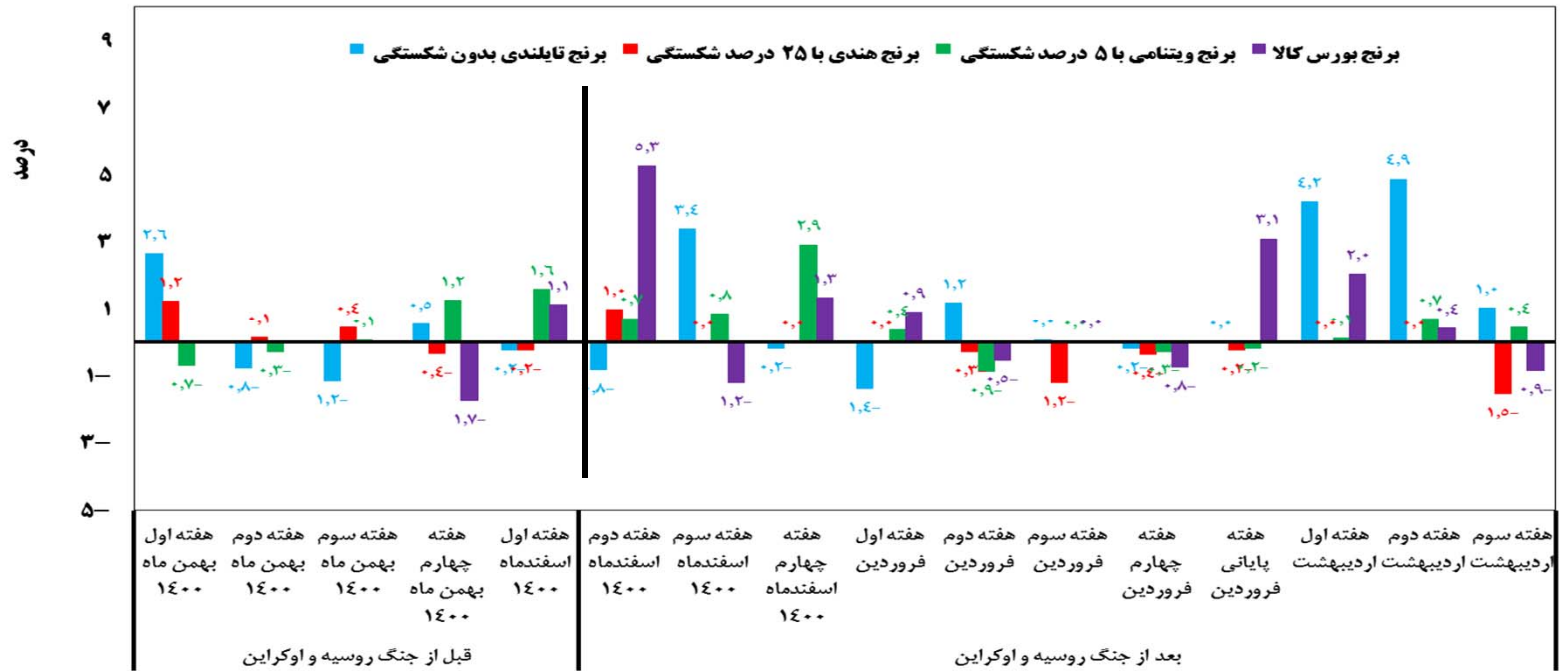

قیمت جهانی کلزا در بورس کالای جهانی

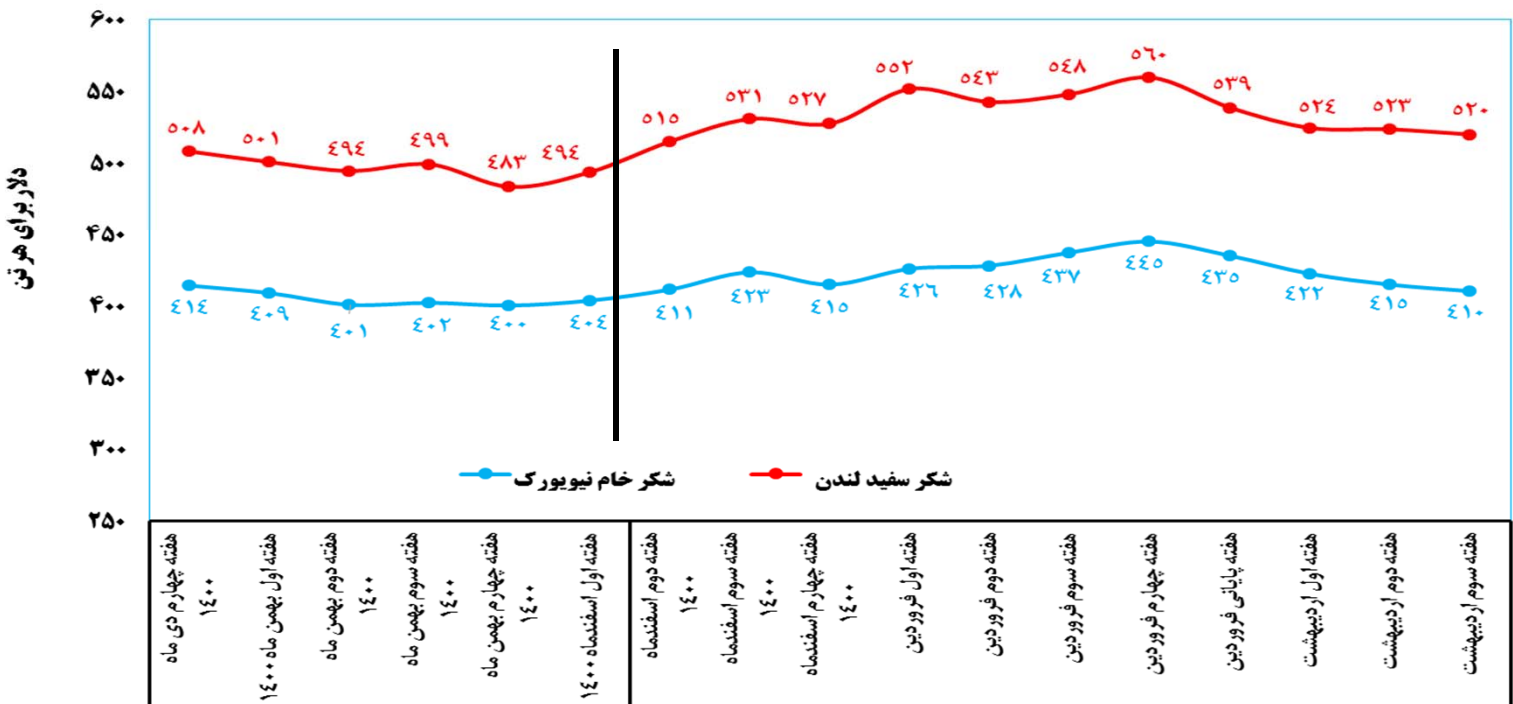
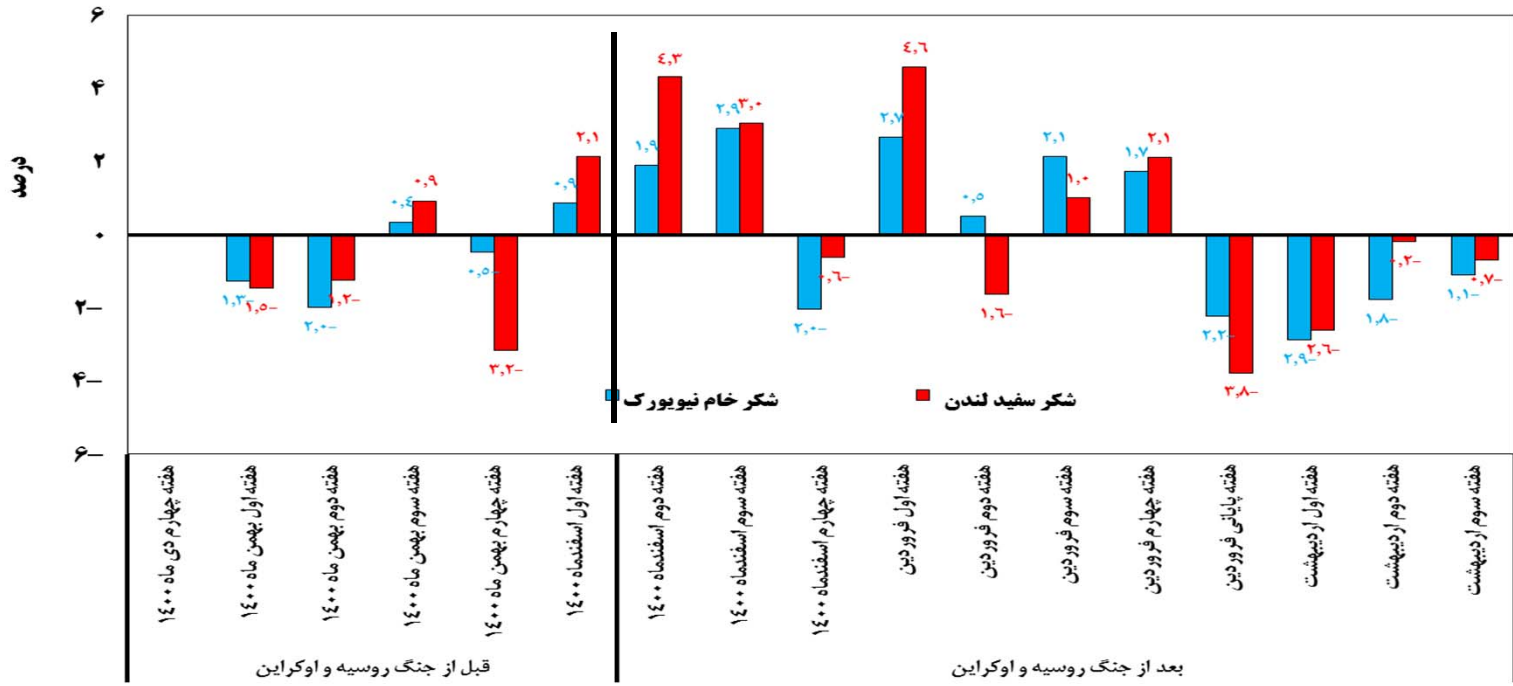

قیمت جهانی برنج

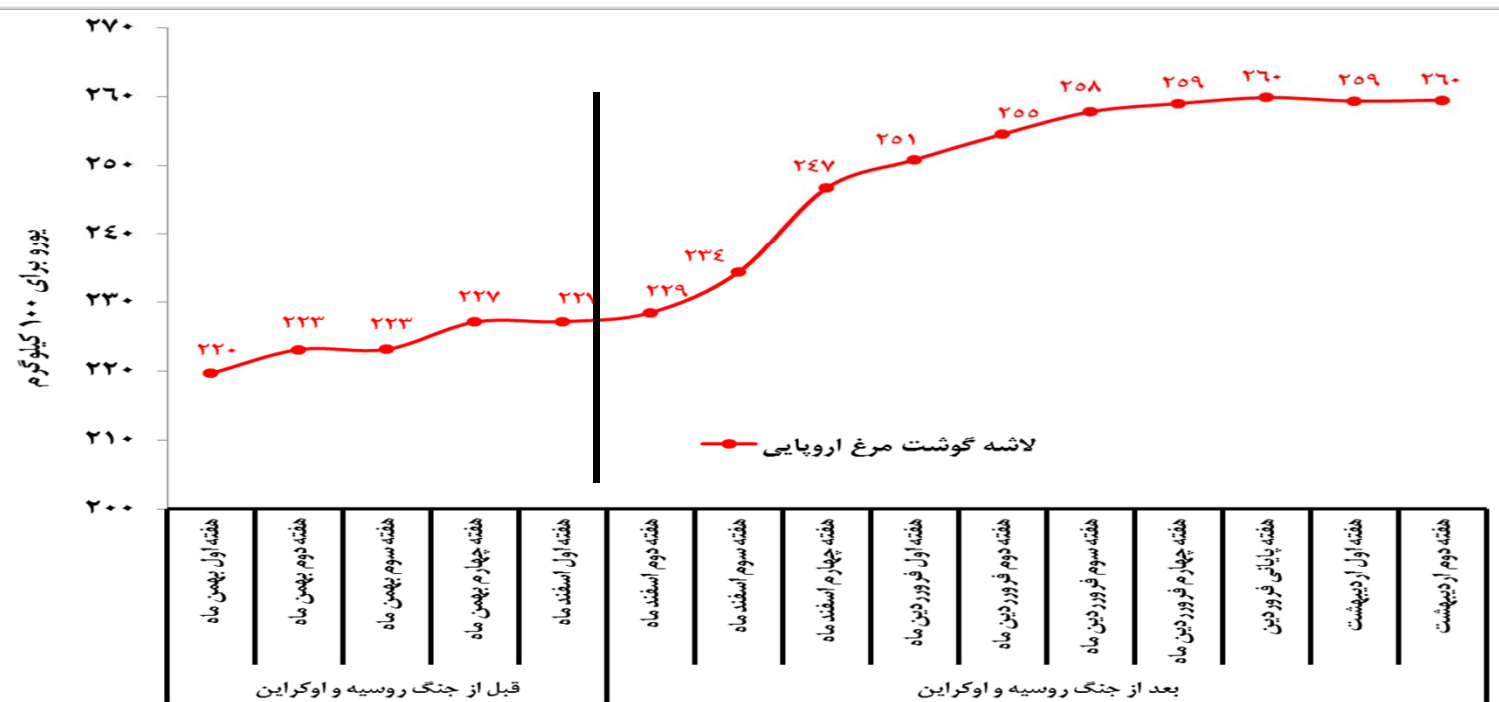
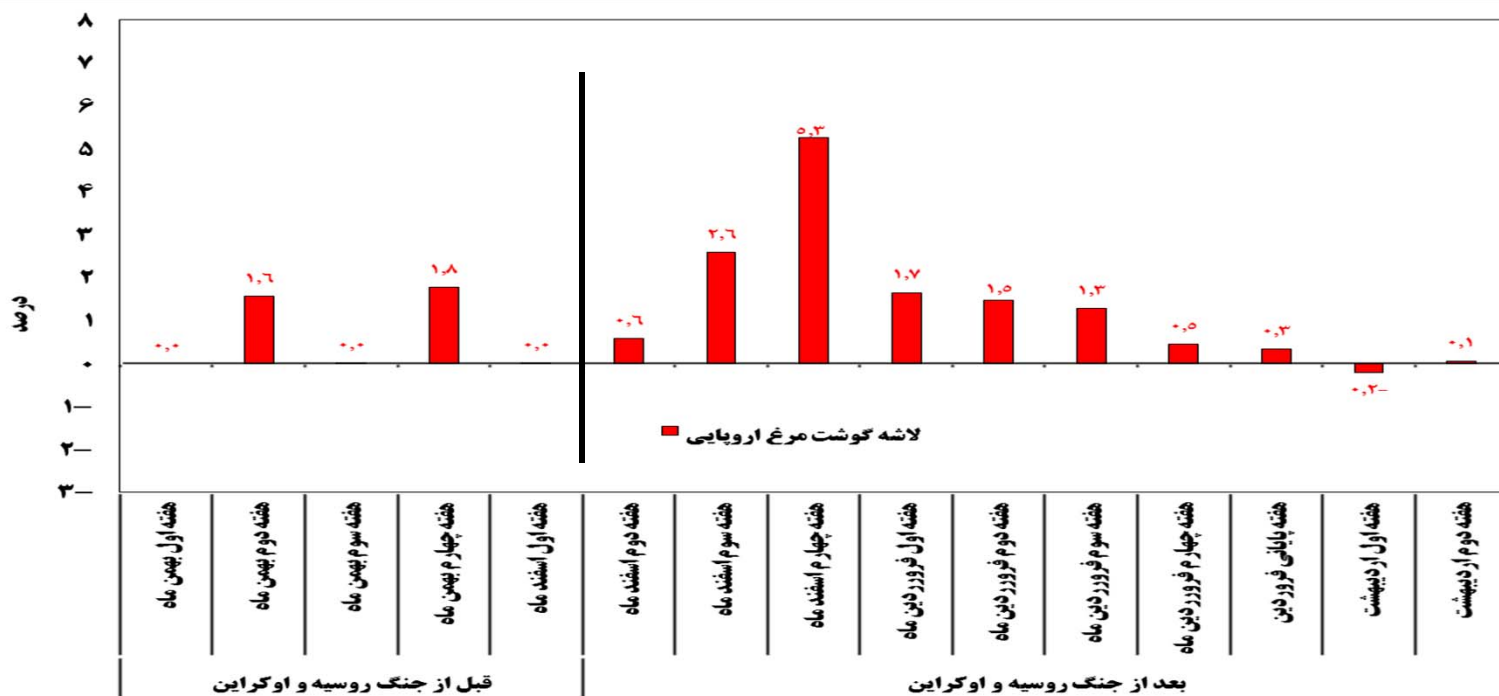

قیمت جهانی شکر

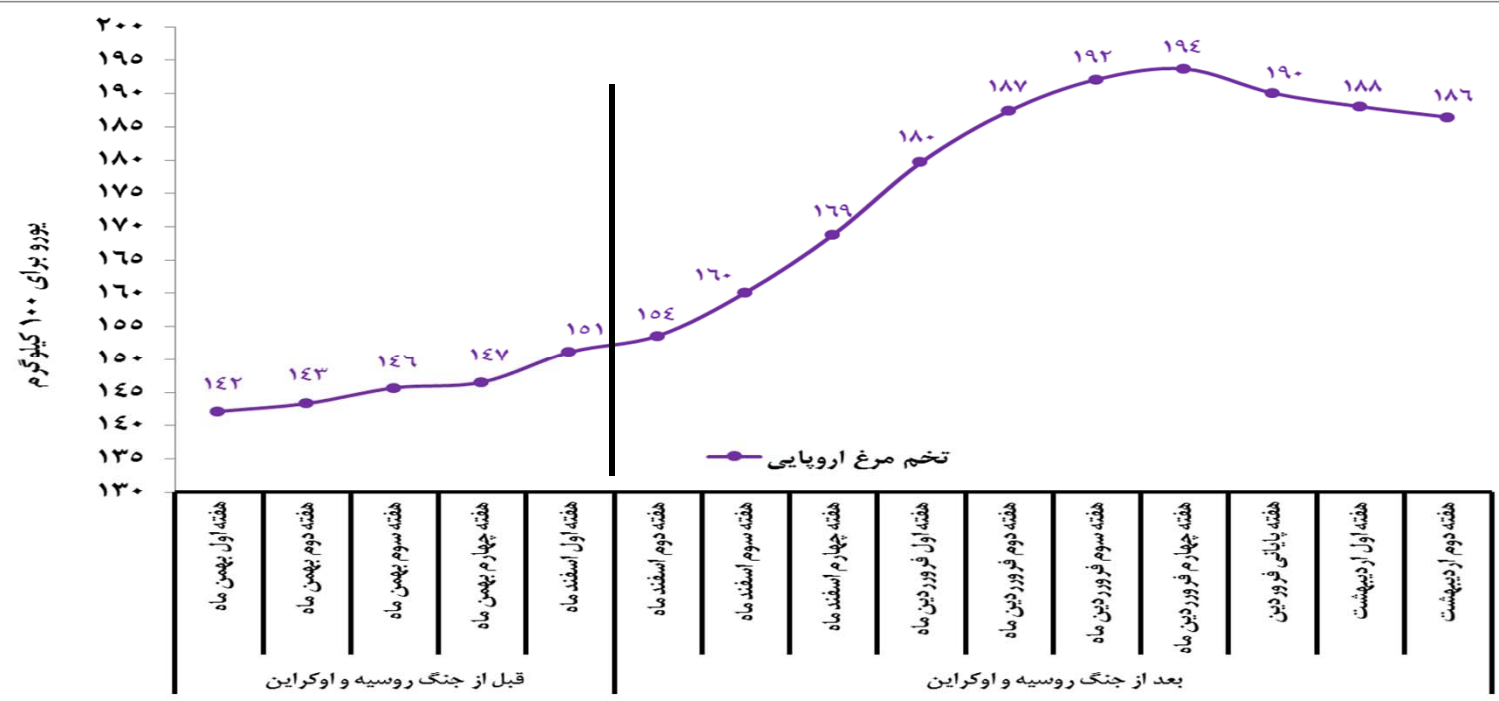
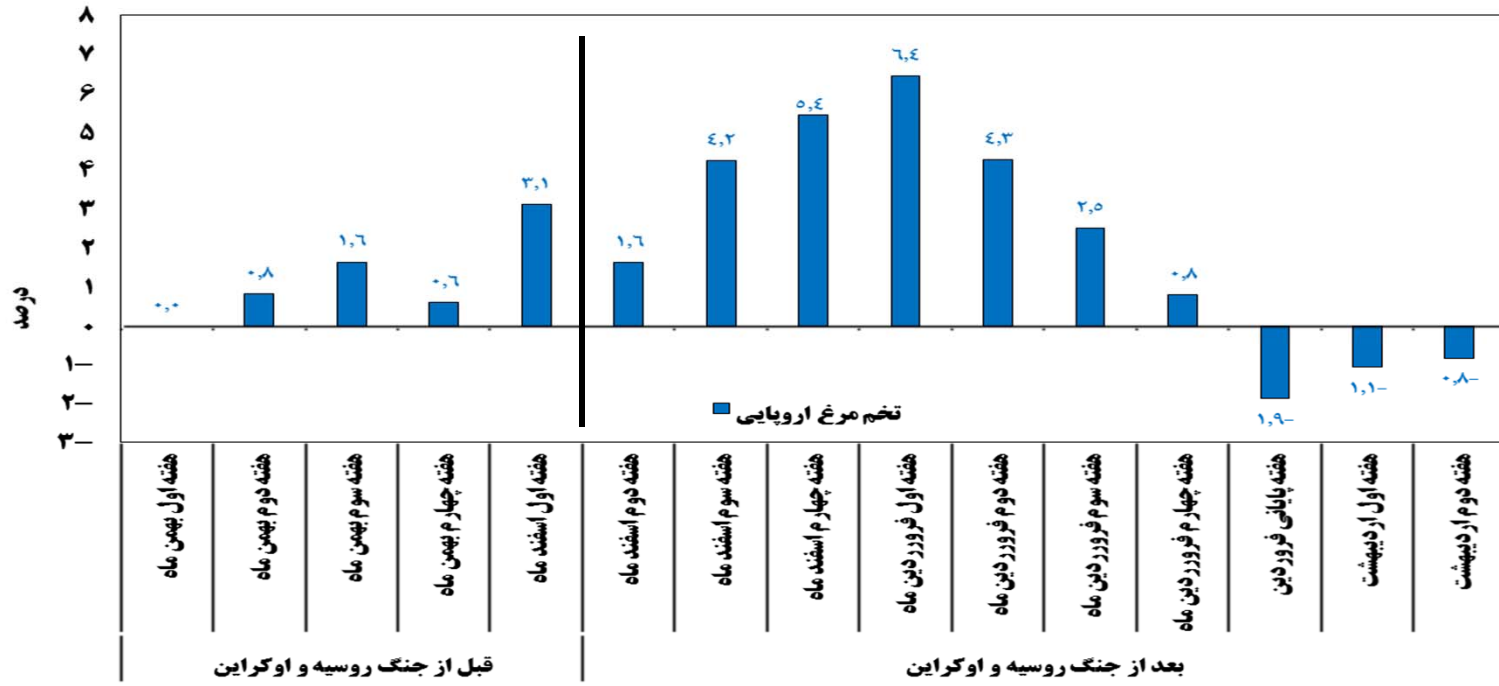

قیمت جهانی لاشه گوشت مرغ اروپایی

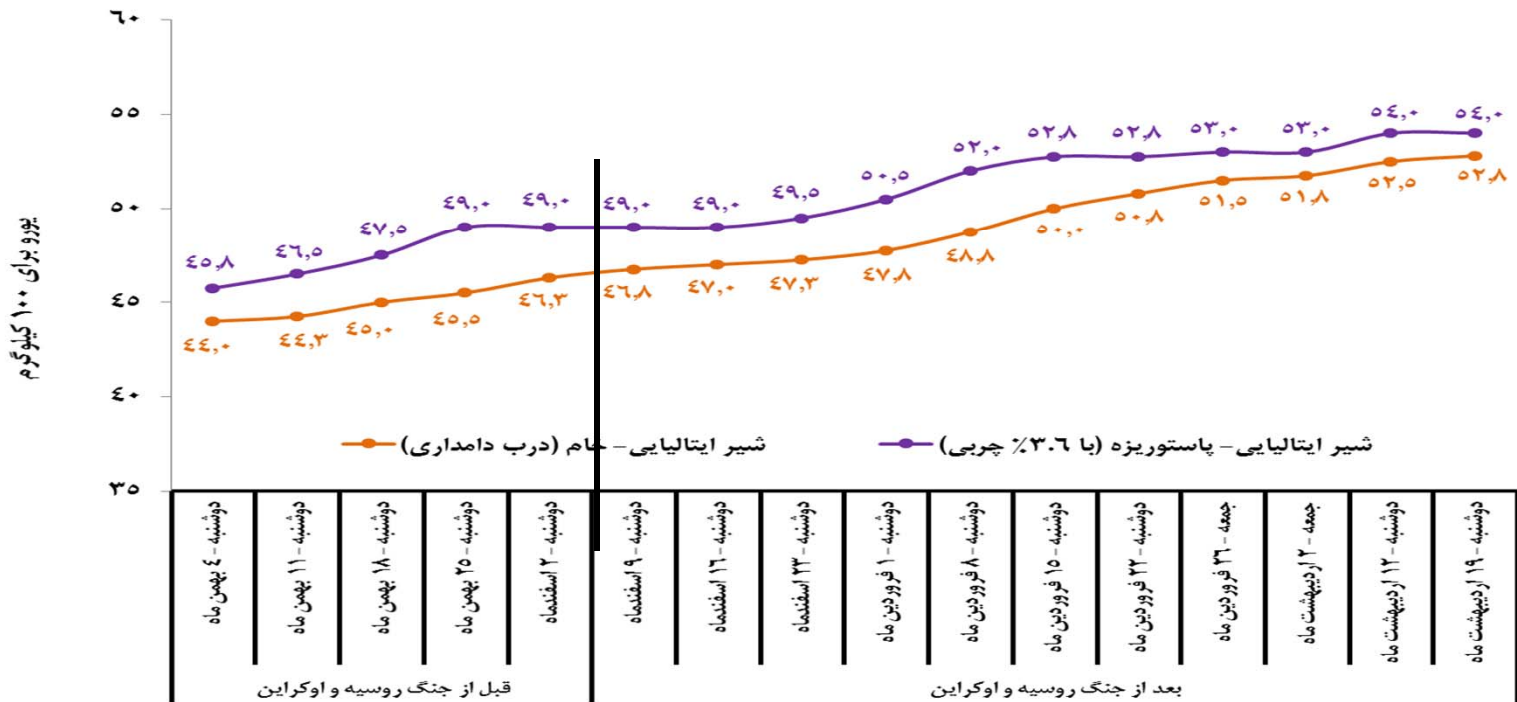
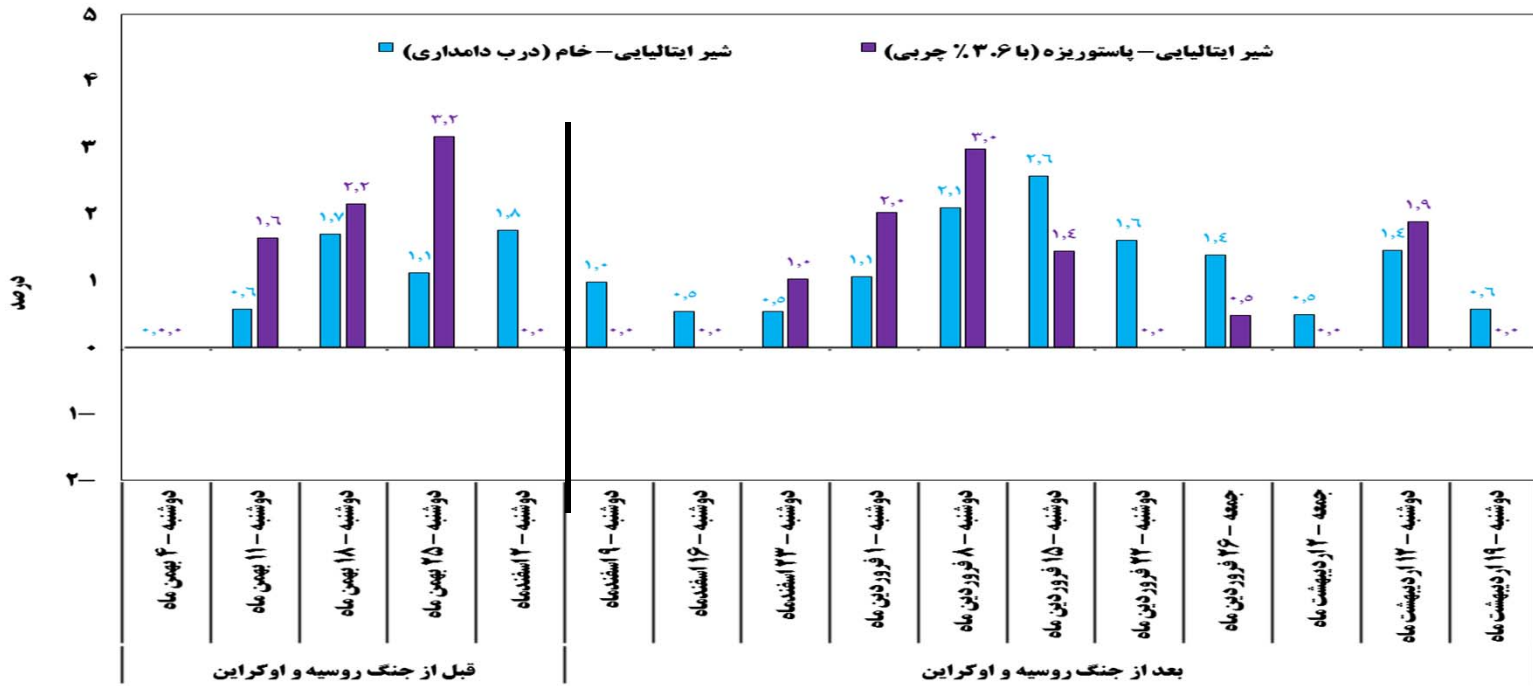

قیمت جهانی تخم مرغ اروپایی

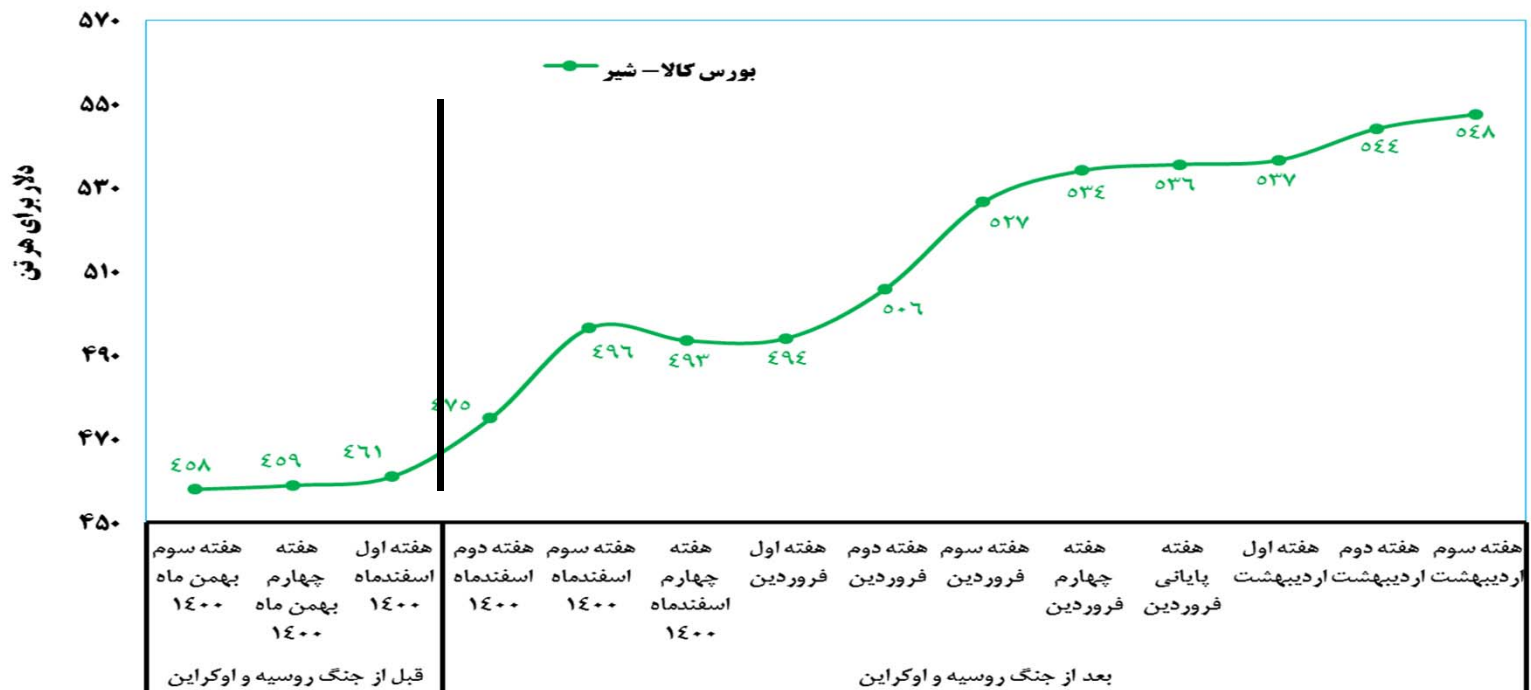
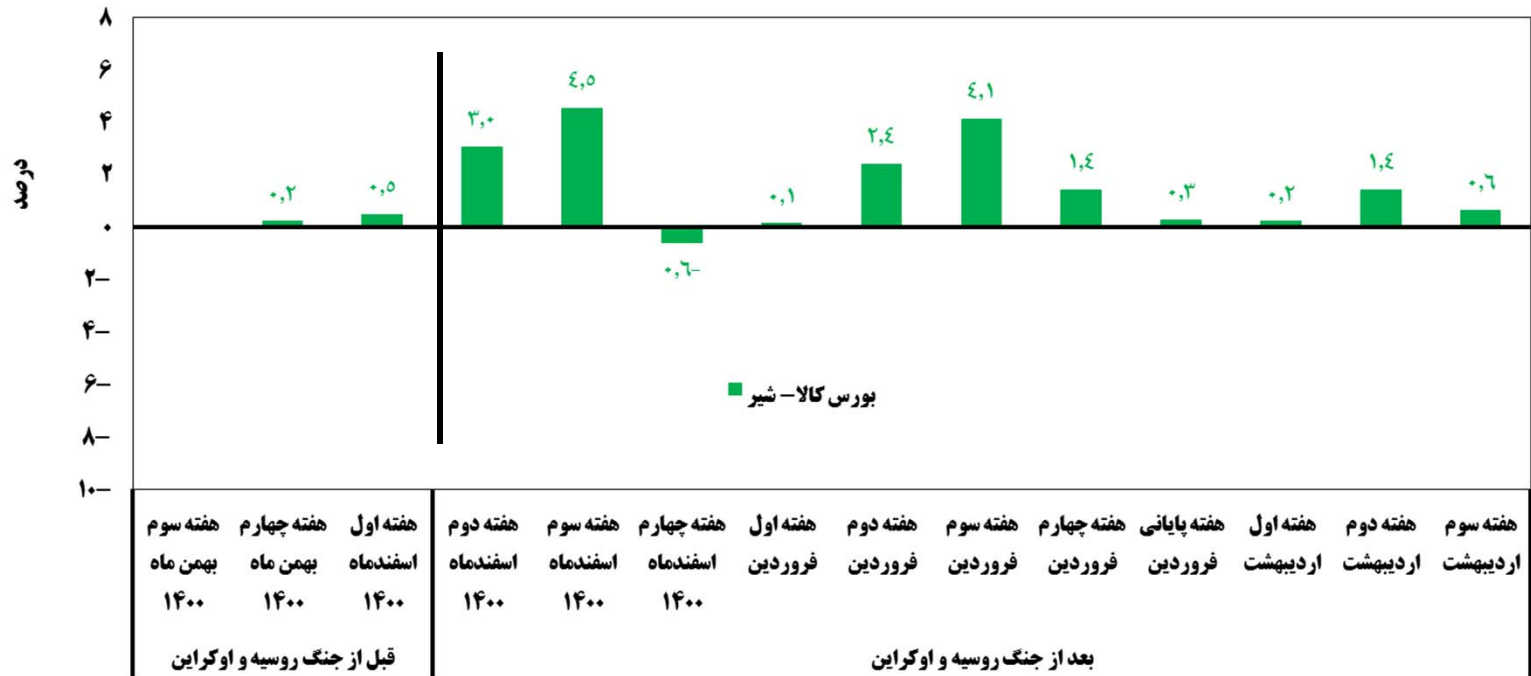

قیمت جهانی شیر ایتالیایی

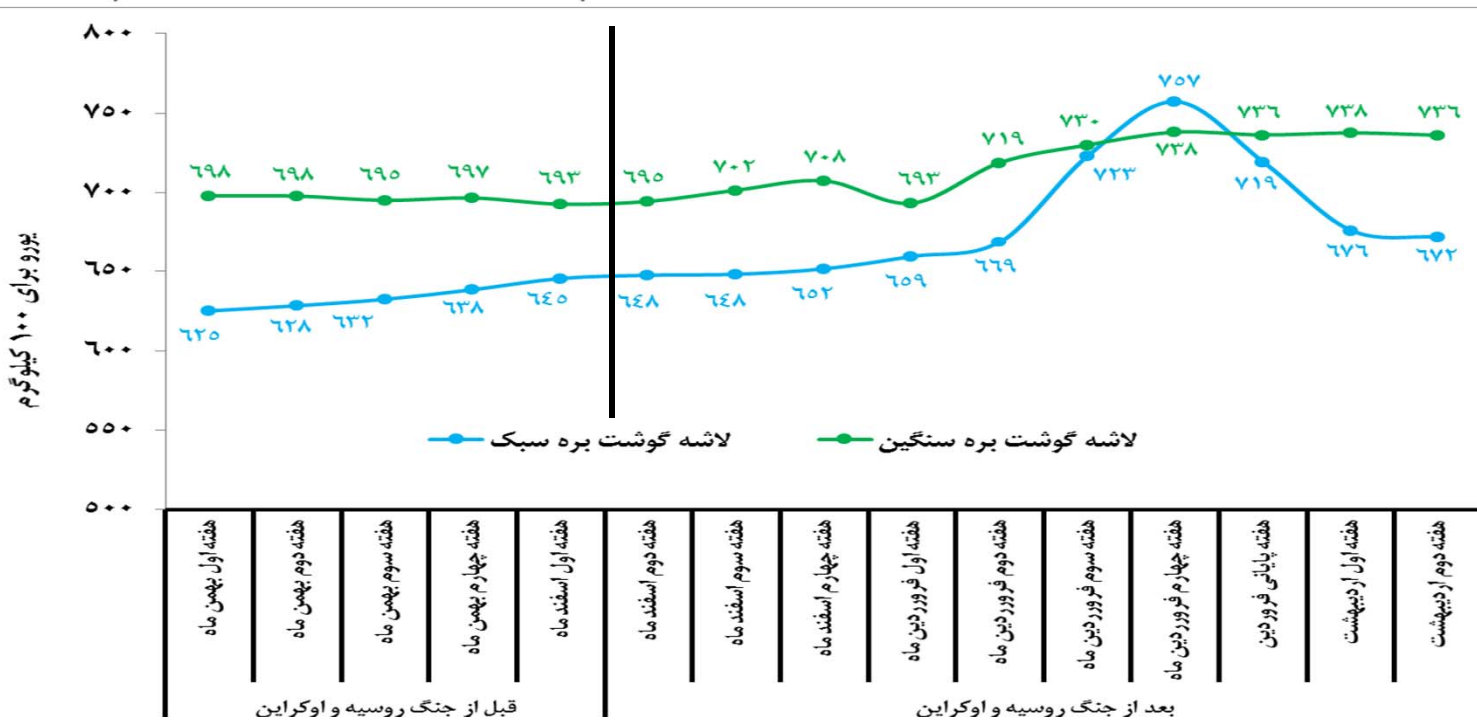
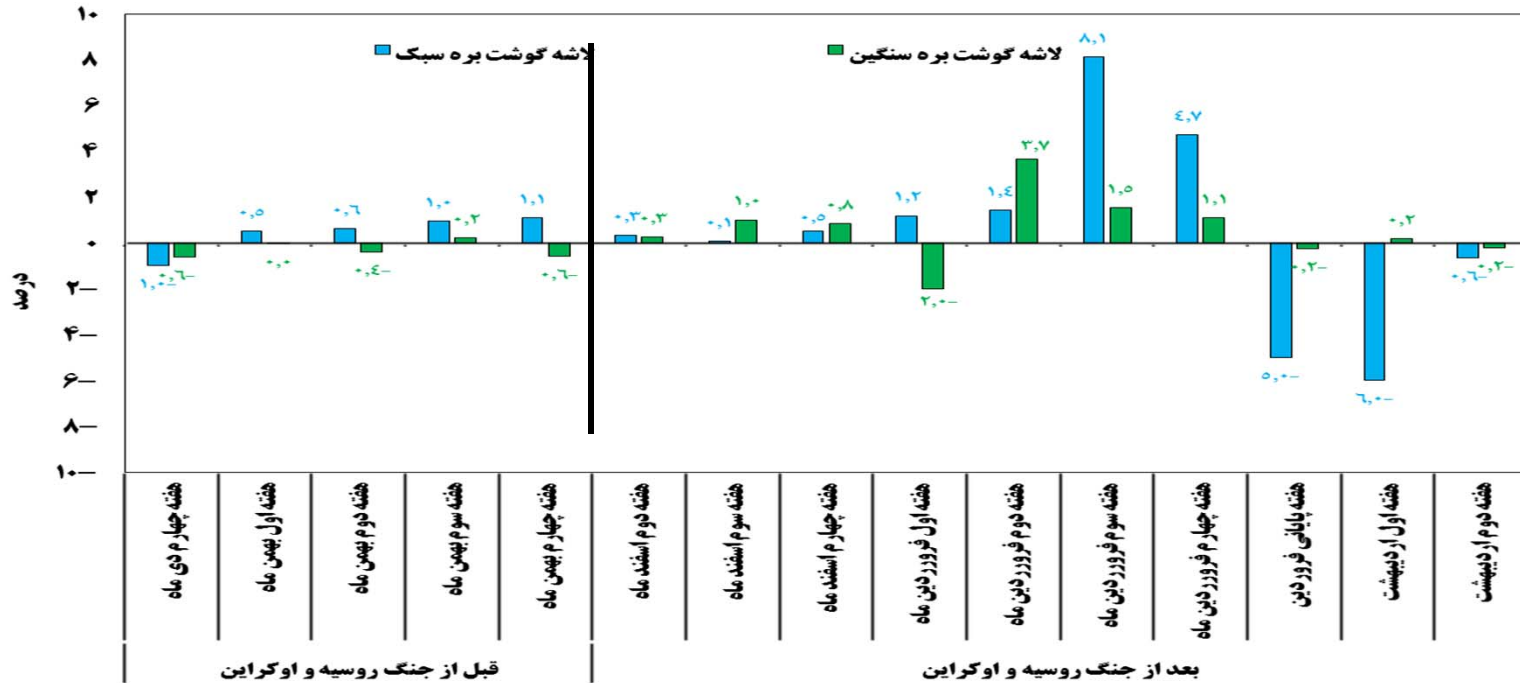

قیمت جهانی شیر در بورس کالای جهانی

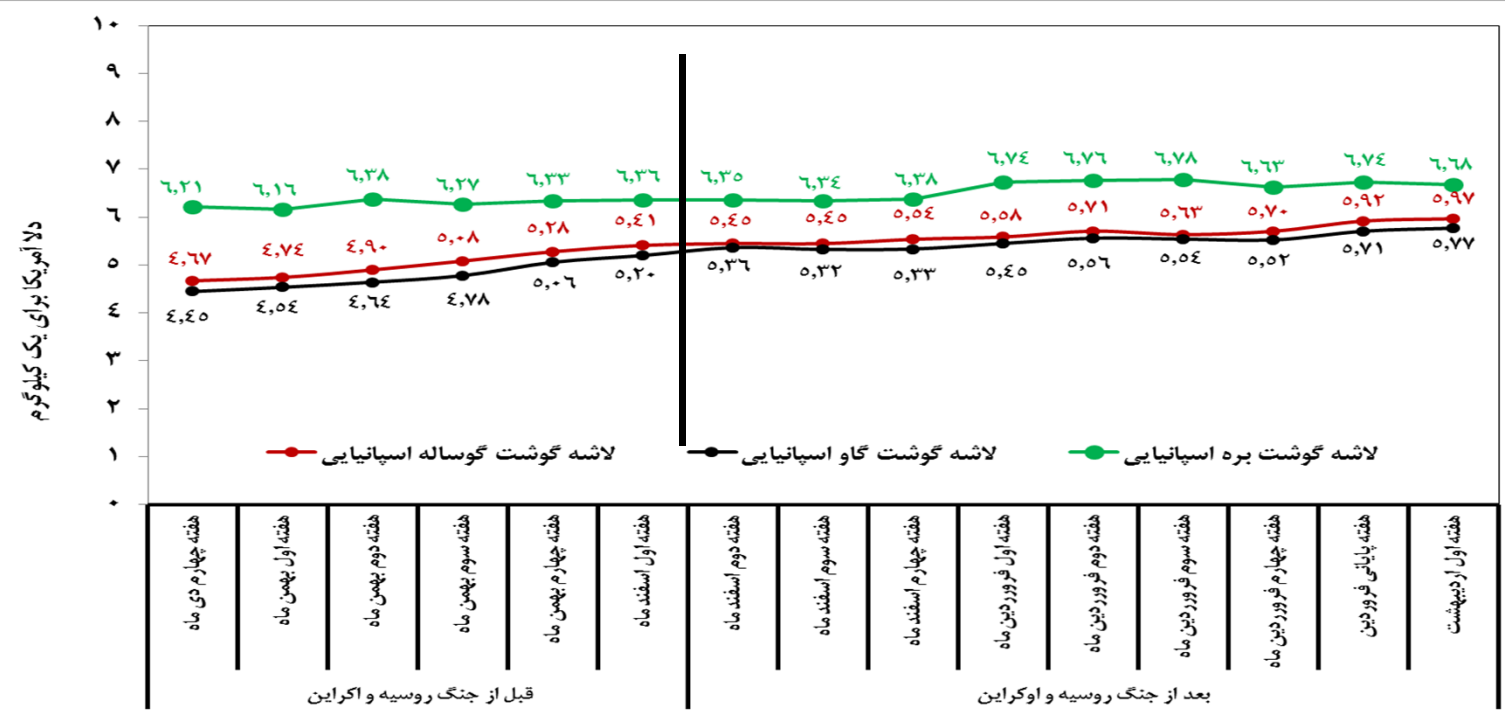
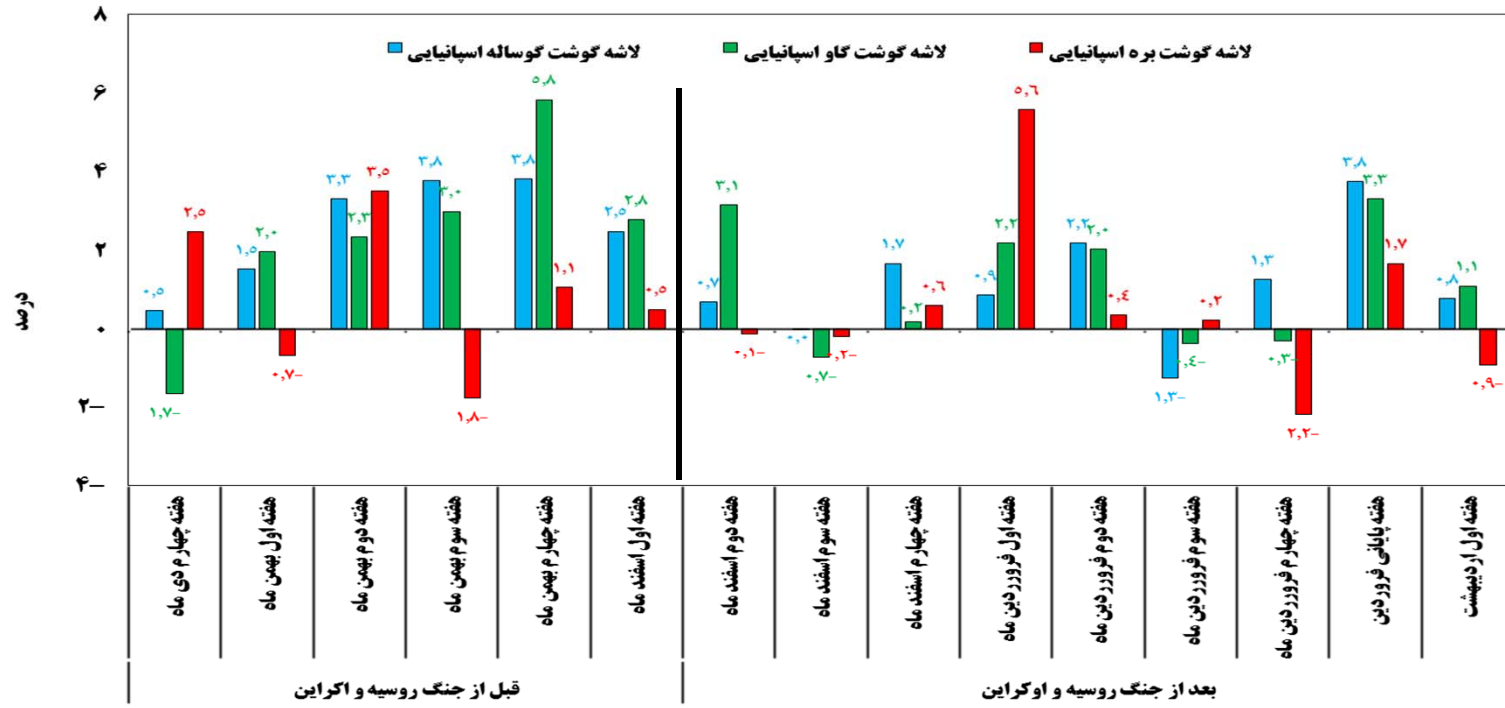
قیمت جهانی لاشه گوشت بره سبک و سنگین اروپایی

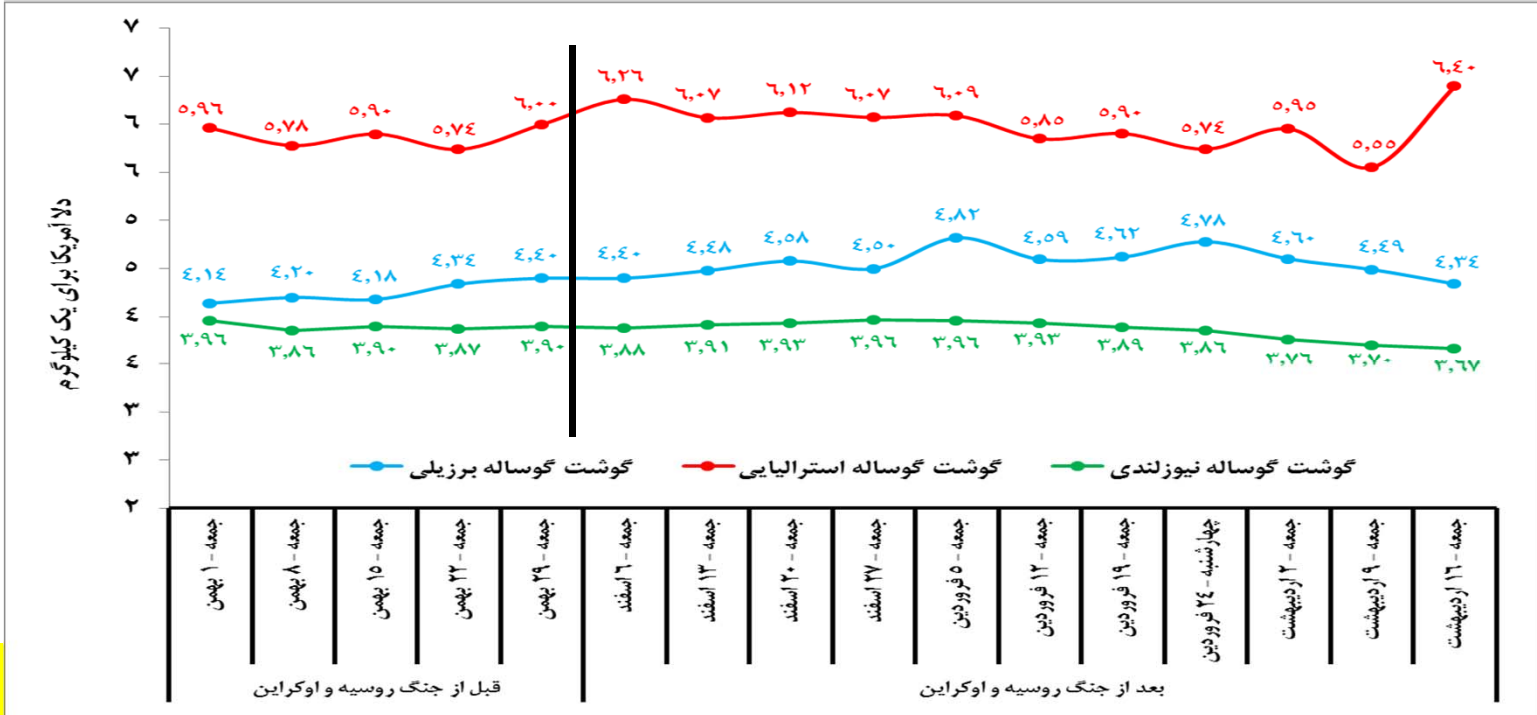
قیمت جهانی
لاشه گوشت
بره اسپانیایی، گاو و
گوساله اسپانیایی

قیمت جهانی
لاشه گوشت
بره اسپانیایی، گاو و
گوساله اسپانیایی
بروزرسانی
نشده است.

قیمت جهانی گوشت گوساله

سیاست‌های اتخاذی کشورها برای مقابله با بحران

47

5/14/2022 9:42 AM

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی
موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

سیاست‌های روسیه

۱) لغو ممنوعیت صادرات غلات به اتحادیه اوراسیا
۲) کاهش صادرات غلات: پیش‌بینی کاهش ۲۰ درصدی در سال ۲۰۲۲
۳) اعمال مالیات بر صادرات غلات به صورت هفتگی
۴) اولویت تامین نیاز داخلی روغن و صادرات مازاد بر آن
۵) ممنوعیت صادرات دانه آفتابگردان: از اول آوریل ۲۰۲۲
۶) اعمال عوارض بر صادرات دانه‌های روغنی تا پایان ماه آوریل (به استثنای دانه آفتابگردان)
۷) محدودیت صادرات روغن و کنجاله آفتابگردان: از ۱۵ آوریل تا ۳۱ اوت ۲۰۲۲ (روغن آفتابگردان ۱,۵ و کنجاله آفتابگردان ۰,۷ میلیون تن)
۸) عدم اعمال محدودیت برای صادرات به بلاروس

سیاست‌های اوکراین

(۱) حمایت درآمدی از کشاورزان: پرداخت ۵۰ تا ۷۰ درصد هزینه‌ی تولید در قالب کشت قراردادی در آغاز فصل کشت
(۲) تشویق کشاورزان به کشت بهاره (شامل گندم بهاره، جو بهاره، گندم سیاه، جو و ارزن)
(۳) ممنوعیت صادرات کودهای شیمیایی ازت، فسفر، پتاس و سایر کودها
(۴) لغو اخذ مجوز برای صادرات ذرت و روغن آفتابگردان با حصول اطمینان از کفایت عرضه داخلی
(۵) صادرات غلات با استفاده از مسیرهای ریلی
(۶) صادرات غلات از طریق بنادر سایر کشورها مذاکره با رومانی برای صادرات غلات از طریق بندر کنستانتای

سیاست‌های کشورها برای مقابله با بحران

✓ تثبیت قیمت غلات در بازار داخلی ✓ اعطای یارانه به کاشت سویا و سایر دانه‌های روغنی ✓ تخصیص اعتبار حمایتی برای افزایش تولید گندم ✓ افزایش قیمت خرید تضمینی گندم و برنج ✓ تقویت منابع صندوق‌های بیمه محصولات کشاورزی ✓ تولید و عرضه پایدار ذرت و برنج (حفظ سطح و عملکرد ذرت نسبت به فصل زراعی قبل و کنترل استفاده از ذرت در تولید سوخت) ✓ کنترل قیمت و تسریع در واردات و تأمین کود پتاس همزمان با شروع کشت بهاره ✓ توزیع یک میلیون تن ذخایر دولتی کود پتاس	چین
✓ افزایش سطح ذخایر استراتژیک گندم	عراق
✓ ممنوعیت صادرات غلات و فرآورده‌های حاصل از آن	لبنان

سیاست‌های کشورها برای مقابله با بحران

✓ اختصاص ۳,۲ میلیارد دلار یارانه به تولیدکنندگان غلات برای جبران هزینه‌های تولید ✓ تنظیم بازار روغن خوراکی از طریق عرضه ذخایر دولتی ✓ رایزنی تجاری برای تصاحب سهم کشورهای منطقه دریای سیاه از بازار جهانی گندم ✓ تشکیل کمیسیون در سطوح عالی برای برنامه‌ریزی تسهیل صادرات گندم ✓ عدم اعمال مالیات بر صادرات گندم	هند
✓ ممنوعیت صادرات غلات به مدت سه ماه	کویت
✓ ممنوعیت صادرات گندم و آرد از ۱۵ آوریل تا ۱۵ ژوئن	قزاقستان
✓ عدم خرید ذرت از بازار منطقه دریای سیاه به دلیل ریسک‌های موجود	کره جنوبی

سیاست‌های کشورها برای مقابله با بحران

<p>✓ دریافت کمک ۲۰۰ میلیون یورویی از اتحادیه اروپا برای مقابله با کمبود غلات</p> <p>✓ اختصاص یک میلیارد دلار توسط بانک توسعه آفریقا برای جلوگیری از بحران بالقوه امنیت غذایی و افزایش تولید مواد غذایی به خصوص محصولات گندم، ذرت، برنج و سویا</p>	اتحادیه آفریقا
<p>✓ رایزنی با آرژانتین، هند و ایالات متحده برای تنوع‌بخشی به مبادی واردات گندم و جایگزینی بخشی از واردات منطقه دریای سیاه</p> <p>✓ افزایش قیمت عرضه گندم به کارخانه‌های خصوصی از ۲۶ مارس</p> <p>✓ هدف‌گذاری خرید ۶ میلیون تن گندم از کشاورزان در سال زراعی ۲۳-۲۰۲۲ به منظور کاهش وابستگی به واردات</p> <p>✓ ممنوعیت صادرات کالاهای اساسی شامل روغن‌های گیاهی، ذرت، گندم، ماکارونی، آرد، عدس و لوبیا به مدت سه ماه از ۱۱ مارس</p>	مصر

سیاست‌های کشورها برای مقابله با بحران

✓ افزایش سطح ذخایر استراتژیک گندم	مراکش
✓ افزایش قیمت خرید تضمینی گندم دوروم، گندم معمولی و جو داخلی به منظور افزایش سطح زیرکشت و کاهش وابستگی به واردات	تونس
✓ ممنوعیت صادرات مواد غذایی از جمله روغن‌های گیاهی، ماکارونی، سمولینا و به طور کلی مشتقات گندم	الجزایر
✓ تدوین بسته حمایتی با هدف ارائه کمک‌های کوتاه‌مدت و میان‌مدت برای تقویت امنیت غذایی و حمایت از کشاورزان و مصرف‌کنندگان ✓ کاهش موانع و محدودیت‌های وضع شده در خصوص واردات ذرت از آرژانتین برای جایگزینی ذرت وارداتی از اوکراین ✓ کاهش تعرفه واردات برنج (به غیر از باسماتی) از ۸ مارس ✓ محدودیت مقداری خرید کالاهای هدف (روغن خوراکی، آرد و ...) در فروشگاه‌های زنجیره‌ای	اتحادیه اروپا

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی،
اقتصاد کشاورزی و توسعه روستایی

سیاست‌های کشورها برای مقابله با بحران

انگلیس	✓ حذف عوارض واردات برنج (۲۵ درصد) از اول ژوئن ۲۰۲۲
فرانسه	✓ افزایش ۳۰ درصدی سطح زیرکشت دانه آفتابگردان برای کاهش وابستگی به واردات در یک برنامه دوساله ✓ افزایش ۴۰۰ هزارتنی ظرفیت کارخانجات روغنکشی دانه آفتابگردان
بلغارستان	✓ تخصیص ۶۰۷ میلیون دلار برای افزایش ذخایر مواد غذایی (خرید ۷۵۰ هزار تن گندم و ۳۲۵ هزارتن دانه آفتابگردان) ✓ افزایش قیمت خرید تضمینی گندم و دانه آفتابگردان
مجارستان	✓ ممنوعیت صادرات غلات به خارج از اتحادیه اروپا
ترکیه	✓ برنامه‌ریزی برای افزایش تولید داخلی ✓ تکمیل ذخایر استراتژیک غلات از طریق واردات

سیاست‌های کشورها برای مقابله با بحران

<ul style="list-style-type: none"> ✓ افزایش سطح زیر کشت گندم ✓ حذف تدریجی عوارض واردات اتانول و برخی مواد غذایی از ۲۱ مارس تا پایان سال ۲۰۲۲ ✓ افزایش ذخایر کود شیمیایی ✓ تصویب طرح ملی کود با هدف کاهش اتکا به واردات ✓ توافق با ایران برای صادرات ذرت در ازای خرید مستقیم کود	برزیل
<ul style="list-style-type: none"> ✓ اعطای اعتبار به کارخانه‌های آرد و صادرکنندگان برای کنترل قیمت‌های داخلی و کاهش تورم ✓ قیمت مواد غذایی تا ژانویه ۲۰۲۴ ✓ افزایش استفاده از سوخت‌های زیستی برای مقابله با افزایش قیمت جهانی سوخت و جلوگیری از تأخیر برداشت ذرت و سویا ✓ کاهش سهمیه صادرات گندم در سال زراعی ۲۰۲۲-۲۳ از ۱۴,۵ میلیون تن به ۱۰ میلیون تن ✓ مجاز بودن صادرات روغن و کنجاله سویا با وجود افزایش ۲ درصدی مالیات بر صادرات روغن	آرژانتین

و کنجاله سویا

جمهوری اسلامی ایران
وزارت جهاد کشاورزی

جمع‌بندی سیاست‌های کشورها برای مقابله با بحران

<ul style="list-style-type: none"> ✓ تثبیت قیمت و بازار داخلی مواد غذایی (با تخصیص بودجه و یارانه لازم) ✓ ترمیم ذخایر مواد غذایی و کالاهای اساسی (افزایش تولید داخل و واردات) ✓ محدودیت صادرات مواد غذایی و فرآورده‌ها (ممنوعیت، سهمیه بندی و عوارض صادراتی) ✓ کاهش موانع واردات مواد غذایی و فرآورده‌ها (لغو ممنوعیت، کاهش تعرفه و عوارض و ...) ✓ جایگزینی مبادی وارداتی برای تامین پایدار مواد غذایی ✓ محدودیت مقداری خرید کالاهای هدف (روغن خوراکی، آرد و ...) در فروشگاه‌های زنجیره‌ای 	<p>سمت مصرف</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ برنامه ریزی برای تامین نهاده های موردنیاز تولید محصولات اساسی (توزیع از محل ذخایر، یارانه به نهاده و ...) ✓ برنامه ریزی برای افزایش سطح زیرکشت و تولید (از طریق افزایش قیمت خرید تضمینی، یارانه به محصول و ...) ✓ ممنوعیت صادرات برخی از نهاده های تولید (مثل کود) ✓ محدودیت صادرات کالاهای واسطه به خصوص دانه‌های روغنی 	<p>سمت تولید</p>

ارایه راهکارهایی برای کاهش اثرات بحران غذا در ایران

- در پیش گرفتن دیپلماسی فعال تجاری با کشور روسیه به منظور برخورداری از امتیازات مشابه تجاری در نظر گرفته شده برای بلاروس در واردات حداکثری کالاهای اساسی و همچنین ترمیم ذخایر راهبردی در کوتاه‌ترین زمان
- اتخاذ تمهیدات لازم برای تامین کالا از روسیه به خصوص واردات گندم، نهاده‌های دامی و روغن خام با قید فوریت و با در نظر گرفتن محدودیت‌های لجستیکی حمل کالا از این کشور
- لزوم اصلاح و بروزرسانی قیمت‌های پایه واردات کالاهای اساسی بر مبنای تغییرات قیمت‌های جهانی با هدف حفظ انگیزه برای واردات
- احصاء دقیق موجودی ذخایر راهبردی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (سامانه ذخایر راهبردی) بدون در نظر گرفتن محموله‌های در مسیر و حتی منتظر تخلیه به منظور شفافیت در کفایت و کسری ذخایر
- اولویت دادن به تامین کالا و نهاده از طریق جلب مشارکت و توانمندی بخش خصوصی و دولتی در واردات کالا از مبادی مختلف

ارایه راهکارهایی برای کاهش اثرات بحران غذا در ایران

- تسریع در خریدهای خارجی و حمل نهاده‌های دام و طیور به داخل به دلیل موجودی و عرضه بیشتر این کالاها در نیمه اول سال در بازارهای جهانی
- پایش منظم فرآیند تامین کالا (موجودی بخش خصوصی و دولتی) بر حسب نیاز ماهانه و کفایت موجودی
- لزوم شفافیت و تشریح وضعیت موجود برای جامعه و تشویق به اصلاح الگوی مصرف
- لزوم جلوگیری از قاچاق مواد غذایی و کالاهای اساسی به ویژه از مرزهای شرقی و غربی
- پایش تامین نهاده‌های پایه از جمله مرغ مادر، اجداد و ...

با سپاس از توجه شما

